

Revistă premiată cu medalia și diploma „Pamfil Șeicaru” pentru literatură 2008 și „Premiul de excelență” al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România 2011-2012

Climates

118

Anul 12

septembrie 2019

Director fondator: Ion Iancu Vale

Director editor:

prof.dr. Gheorghe-Valerică Cimpoca

Director imagine: Anton Gagi

literare

Revistă literară și de cultură românească
Fondată: mai 2007

The Rainbow Bridge, de Jim Warren

Semnează în acest număr

Charles Baudelaire/ Poeme...	3
Gheorghe Valerică Cimpoca/ În căutarea adevărului (36)...	4
Despre poet și poezie/ Ziceri celebre...	5
George Petrovai/ Filozofia indiană...(II)...	7
Dragoș Niculescu/ Impasurile fenomenologicce...	9
Ion Teodor Palade/ Prima zi de școală...	11
Ioan Popoiu/ Hamlet la Elsinore...	12
Claudia Voiculescu/ Rondeluri...	14
Anton Găgiu/ La răsărit e apusul...	15
Al. Florin/ Țene/ Zeițele nu mor niciodată ...	17
Dorel Schor/ „A patra fică” roman de Madeleine Davidson...	18
Alxandru Cazacu/ Poeme...	19
ITHACA/Colaj liric...	20
Ion Iancu Vale/ Marșul protezelor...	21
Livia Ciupercă/ Scrisori de pe front...	22
Vavila Popovici/ Filozofia, religia, și ... politica...	24
Daniel Ioniță/ Postfață la volumul „Taina scrisului” ...	26
Magdalena Brătescu/ Bucurștii bucuriei și ai tristeții ...	27
George Anca/ Din „Pîn la Dumnezeu” ...	29
Florica R Cîndea/ Alexandru Florin Țene carturar, ...	30
Mihai Batog Bujeniță/ Tâlcul destăinuirilor ...	32
Angela Burtea/ Clipa...	33
Alexandru-Eusebiu Ciobanu/ Poezii...	34
Firița Carp/ Bătrânul meu prieten...	35
Vasile Didoacă Dojană/ Poeme...	36
Liviu Pendefunda/ Paradoxul luminii...	37
Elena Buică/ Oglinda gândului și a sufletului ...	39

INFO CLIMATE

Coperta 1
„The Ranbow Bridge”
de Jim Warren

CONTURI PENTRU DEPUNERI DESCHISE LA BANCA TRANSILVANIA TÂRGOVIȘTE
RO54 BTRL 01601201U02393XX - pentru depuneri în LEI - RO 04 BTRL EURCRT00U0239301 -
PENTRU DEPUNERI ÎN EURO (SWIFT: BTRLR022) - USD: RO44BTRLUSD CRT00U0239301

Redacții asociate - România:

Bacău, Bistrița, Brașov, Cluj-Napoca, București, dev, Focșani, Iași, Suceava, Turnu-Severin, Hunedoara, Mangalia, Olănești, Dragnea, Ploiești.

Alte țări: Anglia, Australia, Belgia, Canada, Danemarca, Elveția, Franța, Germania, Gibraltar, Israel, Italia, Macedonia, Portugalia, Republica Moldova, Serbia, Spania, SUA, Ucraina.

Redactor șef: Ion Iancu Vale

Redactor șef-adjunct: prof.dr. Gheorghe Valerică Cimpoca

Colegiul redacțional: Anton Găgiu, Emil Stănescu, Florea Turiac, Gabriel Mihalache, George Piteș, George Terziu, Grigore Grigore, Ion Teodor Palade, Romulus Gandy Georgescu

Fondatori:

Ion Iancu Vale
Mircea Cotârță
Sebastian Drăgan

Colaboratori principali: Mihai Antonescu, Nicolae Bălașa, Elena Buică, Roni Căciularu, Luca Cipolla, George Coandă, Florian Copcea, Melania Cuc, Emilia Dănescu, Mircea Drăgănescu, George Filip, Dan Gîju, Dimitrie Grama, Dragoș Niculescu, Djamal Mahmud, Menuț Maximilian, Gavril Moisa, Octavian Mihalcea, Monica Mureșan, Ștefan Lucian Mureșanu, Florin Vărlan Neamțu, George Petrovai, Vavila Popovici, Georgeta Resteman, Puiu Răducanu, George Roca, Viorel Roman, Dorel Schor, Claudia Serea, Gabriela Căluțiu Sonnenberg, Al. Florin Țene, Baki Ymeri, Mihaela Loredana Mușetescu, Gheorghe Neagu, Mihai Merticaru, Ioana Stuparu.

Răspunderea deontologică a materialelor publicate aparține exclusiv semnatarilor

Revistă editată de Societatea Culturală și Prietenie „LANOI ACASĂ” Târgoviște ISSN 1843-035X

Revista apare în colaborare cu Societatea Scriitorilor Târgovișteni

Tehnoredactare: Mariana Briceag; Secretariat: Reta Sofronie Iancu

POEME de Charles Baudelaire

Florile răului

Vii din înalte ceruri sau ieși din adâncime,
O, Frumusețe? Rea și buna ta privire
Împrăstie de-a valma și fericiri și crime,
De aceea tu cu vinul te potrivești la fire.

În ochii tăi stau zorii cu serile-mpreună;
Sărutul tău e-o vrajă și-o amforă ți-i gura;
Și când reverși miresme de-amurguri cu furtună
Se face laș eroul, vitează stărpitura.

Răsari din hăul negru? Cobori din lumi stelare?
Destinul ca un câine de poala ta se ține;
Și bucurii și chinuri tu semeni la-ntâmplare;
Stăpână ești și nimeni nu e stăpân pe tine;

Calci peste morți de care îți răzi cu mult dispreț;
Ai juvaieruri multe și Groaza dintre toate
Nu-i cel mai slăt, și-Omorul e un breloc de preț
Pe pântecul tău săltând cu voluptate.

Orbitul flutur zboară spre tine, lumânare,
Slăvind-te drept torță când a început să ardă.
Acel ce-și strânge lacom iubita-n brațe pare
Un muribund ce-n taină mormântul și-l dezmiardă.

Că vii din iad sau luneci din cer, ce-mi pasă mie,
O, Frumusețe! monstru naiv și fioros!
Când ochii tăi, surâsul, piciorul tău mă-mbie
Spre-un infinit de-a pururi drag și misterios?

Sirenă rea sau înger, drăcească sau divină,
Ce-mi pasă când tu - zână cu ochi de catifea,
Mireasmă, ritm, lucire, o! singura-mi regină!
Faci lumea nu prea slută și clipa nu prea grea?

Îți las aceste versuri

Îți las aceste versuri, iar dacă al meu nume,
Corabie purtată de vânturi priitoare
Ajunge-va odată la țărmuri viitoare
Însufletește pe oameni c-un vis din altă lume

Să-ți fie amintirea un basm de altădată,
Un cântec spus pe-o vechie și ostentă strună,
Cu stihurile mele-nălțându-se-mpreună
În tainice inele frățeste-ncătușată.

-Făptură urgisită, din Iad la Dumnezeu
Nu-i nimeni să-ți audă strigarea, decât eu.
Iar tu, ușoară umbră, alunecând fugară

Treci peste proștii care te-au socotit amară,
Disprețuind grămada infamă are latră, --
Arhanghel cu ochi negri și inima de piatră!

Albatrosul

Din joacă, marinarii pe bord, din când în când
Prind albatroși, mari păsări călătorind pe mare
Care-nsoțesc, tovarăși de drum cu zborul blând
Corabia pornită pe valurile-amare.

Pe punte jos ei care sus în azur sunt regi
Acuma par ființe stângace și sfioase
Și-aripile lor albe și mari le lasă, blegi
Ca niște vâsle grele s-atârne caraghioase

Cât de greoi se mișcă drumețul cu aripe!
Frumos cândva, acuma ce slăt e și plătând
Unu-i lovește pliscul cu gâtul unei pipe
Și altul fără milă îl strâmbă șchiopătând.

Poetul e asemeni cu prințul vastei zări
Ce-și râde de săgeată și prin furtuni aleargă
Jos pe pământ și printre batjocuri și ocări
Aripele-i imense l-împiedică să meargă.

Havuzul

Ți-s ochii ostentiți, iubită!
Închide-i, și pe-adâncul pat
Rămâi culcată, toropită,
Cum desfătarea te-a lăsat.
Havuzul murmură afară
Zi, noapte, și-mpurmută glas
Iubirii care-n astă seară
M-a prins în dulcele-i extaz.

Clarul snop defoiaie
Mii de flori,
Phoebe le înmoaie
În culori,
Lacrimi ca o ploaie -
Stropi sonori.

Asa și duhul tău, văpaie
De pătimase fulgerări,
Cutezător o cale-și taie
Spre vaste și vrăjite zări.
Apoi, astâmpărată undă,
Ca un izvor care-a scăzut
În inimă mi se cufundă
Pe povârnișul nevăzut.

Clarul snop defoiaie
Mii de flori,
Phoebe le înmoaie
În culori,
Lacrimi ca o ploaie -
Stropi sonori.

O, tu, care-mi răasai divină
În noapte, dulce mi-e-n auz
Să simt, la sânu-ți, cum suspină
Eterna șoaptă din havuz!
Foșniri de arbori, noapte, bură
Ce sună, luna ce colinzi,
Melancolia voastră pură
Încheagă dragostei oglinzi.

Clarul snop defoiaie
Mii de flori,
Phoebe le înmoaie
În culori,
Lacrimi ca o ploaie -
Stropi sonori.

În căutarea adevărului (36). Fizica Cuantică și Dumnezeu

„A exista înseamnă a fi perceput.”

George Berkeley

Gheorghe Valerică CIMPOCA

Fizica cuantică ajută la înțelegerea parțială a universului pe care l-am descoperit cu ajutorul instrumentelor moderne de cercetare, plasate atât pe Pământ cât și în spațiul cosmic (telescoape și radiotelescoape). Împreună cu teoria relativității, fizica cuantică ne face să înțelegem cum a apărut și evoluează acest univers, chiar dacă din acest univers ni s-a descoperit numai 5 % din componența sa, restul de 95 % nu le cunoaștem decât din calculele teoretice ca fiind materie întunecată (aproximativ 25%) și energie întunecată (70%). Cu fizica cuantică pot fi explicate comportamentele particulelor elementare din nucleul atomilor (protoni, neutroni, cuarci) sau din afara acestora (electroni). Dar mai ales, cu fizica cuantică, poate fi explicată comportamentul undelor electromagnetice, în special al luminii vizibile. Oameni de știință, din alte domenii decât fizica, încearcă să explice comportamentul celulelor vii cu ajutorul fizicii cuantice. Nu se cunoaște decât foarte puțin despre apariția și evoluția vieții din acest

univers și de pe această planetă. Omul, ființa supremă de pe această planetă, a emis de-a lungul scurtei sale existențe mai multe teorii referitoare la apariția universului și a vieții pe planeta Pământ și la rolul acestuia în acest univers. Prima scriere completă despre legătura dintre om și univers a apărut acum 2000 ani, în urma venirii pe Pământ a lui Hristos, fiul lui Dumnezeu. El a trăit printre noi oameni, a pățit pentru noi, a fost răstignit pe cruce, după care a fost înălțat la cer. În scurta Lui viață pe acest pământ ne-a arătat că există viață după moartea fizică (materială). Timp de peste 2000 ani aceste scrieri cuprinse în biblie au fost citite, răscitite, analizate și aduse în viața oamenilor, mai ales, sub forma unei credințe într-un Creator universal-Dumnezeu și ca dovadă a existenței unei vieți veșnice. Biblia a reprezentat pentru omenire Cartea Cărților și considerată o minune pentru cunoașterea universului și a vieții. Este cartea care face legătura dintre Dumnezeu și Știință. De atunci și până în secolul al XX-lea foarte puține cărți de știință au abordat o legătură între Dumnezeu și Știință, omul neavând suficiente cunoștințe și instrumente avansate de cercetare. Descoperirile minților uimitoare ale lui Max Planck, Albert Einstein, Erwin Schrodinger, Neils Bohr și Werner Heisenberg, arătând o altă față a cunoașterii despre univers și legile care îl guvernează, au condus la apariția unei noi teorii în fizică, numită fizica cuantică. Această ramură a fizicii este cea mai

avansată, dar poate explica natura lui Dumnezeu, a creației Lui și a realității?. Nu cred că îi putem atribui puteri miraculoase în acest sens și nici nu cred că Dumnezeu s-a lăsat să fie descoperit și cunoscut cu ajutorul unei științe. Nici nu a fost scopul savanților luminați de a explica natura lui Dumnezeu. Mai degrabă au făcut descoperirile pentru a arăta frumusețea creației lui Dumnezeu de la micrunivers la marele univers cunoscut. Este adevărat că se pot explica multe evenimente personale sau colective cu ajutorul unor incertitudini din fizica cuantică, greu de înțeles, mai ales de necunoscători. Nu sunt suficiente numai unele aprecieri făcute la scară microscopică despre comportamentul atomilor ca să declarăm că am atins limita cunoașterii. Calea către Adevăr este lungă și ne oferă multe necunoscute. Cu cât știți mai mult, cu atât îți dai seama că știți prea puțin (George Călinescu despre Știință). Este adevărat că descoperirile privitoare la fizica cuantică și relativitate au schimbat tot ceea ce știam despre universul care ne înconjoară. Descoperirea centrală este că viteza luminii (nu spațiul sau timpul) reprezintă singura constantă din univers. La fel și biblia afirmă că Dumnezeu este Lumină, iar Dumnezeu este constanta noastră. Atât învățăturile biblice cât și fizica cuantică afirmă că lumina este mecanismul prin care totul pare să existe. Fiecare atom emite sau absoarbe lumină, așa că fiecare

→ Continuare în pag. 5

DESPRE POET ȘI POEZIE

Ziceri celebre

- Fără poezie omul nu s-ar distinge de neant.

Nichita Stănescu

- În afară de Dumnezeu singurul creator este poetul.

Francais de la Rochefocauld

- Poetul adevărat nu se rușinează niciodată de propriile lui experiențe.

Fredric Nietzsche.

- Poetul înțelege natura mai bine decât o înțelege savantul.

Novalis

- Un poet valorează cât cel mai bun poem al său.

Fernando Pessoa

- Nimic ce nu-i adevărat nu poate fi într-adevăr poetic.

Miguel de Unamuno

- Poetul e trimis în lume ca preot al libertății și truditor al frumosului.

Georg Herwegh

- Ca să ai poezi mari trebuie să ai public mare.

Walt Whitman

- Nefericirea este starea poetică prin excelență.

Emil Cioran

- Să înveți să fii poet adevărat înseamnă să te dezveți de viață.

Hainric Haine

- Între ce vrea poetul și lucrul făcut pentru văzul lui adevărat e o diferență, întotdeauna, una, care îl smerește.

Tudor Arghezi

- Poezia este o religie fără speranță.

Jean Cocteau

- Poezia este culminația unui mers lăuntric: mers în străchini sau mers astral.

Eugen Ionescu

→ Continuare din pag. 4

gând, cuvânt, faptă sau obiect se manifestă prin intermediul aceluiași proces. Totul este energie, iar fundația elementară a universului este pur potențială. Fizica cuantică a descoperit că unele particule subatomice există într-o stare semi-reală, pur potențială și virtuală până când cineva îi privește cu o expectativă. Această expectativă, sau așteptare a privitorului, determină natura lor reală din acel moment. Nu știm dacă și în macrounivers avem aceleași rezultate. Oricare ar fi adevărul, el nu se va schimba, indiferent cine este cel care încearcă să afle. Foarte multe experimente din biologie sau medicină nu au de-a face cu fizica cuantică și totuși îi sunt atribuite acesteia unele comportamente ieșite din comun, căci este mai ușor de explicat ceva complicat printr-o teorie greu de înțeles. Aceștia afirmă că fizica cuantică ar fi implicată în gândurile noastre, în ADN-ul nostru și că sentimentele noastre modifică la rândul lui ADN-ul (experimentul Poponin). Nu pot să-l contrazic pe Poponin că emoțiile, convingerile, sentimentele noastre pot modifica structura de ADN, precum și ordonarea acesteia

în celule, dar nu numai cuantele de energie electromagnetică sunt responsabile, ci și altceva mult mai profund pe care încă nu-l cunoaștem. Noi oamenii emitem teorii, facem experimente pe care le analizăm, tragem concluzii și ne grăbim să anunțăm că am descoperit Adevărul. Istoria ne-a arătat că aceste experimente sunt valabile o scurtă perioadă de timp, după care urmează alte teorii, alte descoperiri, alte căi de cunoaștere. Un exemplu recent este descoperirea așa zisei particule a lui Dumnezeu, particula sau câmp care ar sta la baza formării atomului și care anunța o revoluție în știință. În iulie 2012 s-a anunțat cu mult fast că a fost descoperită particula lui Dumnezeu în experimentele de la Centrul European de Cercetări Nucleare de la Geneva (CERN). Fizicianul britanic Peter Higgs a prevăzut, cu mult timp în urmă, pentru Modelul Standard, existența teoretică a unei particule grele indestructibile (126 GeV), pe care a numit-o bozonul Higgs. După numai 5 ani, după numeroase experimente, în iulie 2017, CERN a confirmat că toate măsurătorile corespund predicțiilor Modelului Standard și a numit particula descoperită „bozonul Higgs”. În 28

august 2018, colaborarea ATLAS de la Large Hadron Collider (CERN) a anunțat că a fost observată dezintegrarea bosonului Higgs într-o pereche de quarkuri bottom (particule deja cunoscute). De la acest experiment tragem concluzia că oricât am avansa în știință nu atingem niciodată limita cunoașterii, dorință manifestată de majoritatea oamenilor. În concluzie, cu cât pătrundem mai adânc în pântecul spațiului cosmic sau în interiorul atomului, cu atât devine mai limpede că natura universului nu poate fi pe deplin înțeleasă și deslușită numai prin inspectarea lumii materiale. Atât galaxiile cât și atomii reprezintă universuri încă necunoscute și că mai sunt multe necunoscute. Această esență rezidă în ceva mult mai profund decât cât cunoaștem acum și anume implică însăși viața și pe noi toți. Fizica cuantică, prin principiile acesteia, încurajază pe toată lumea să-și pună întrebări legate de propria contribuție asupra vieții lor. Sunt conștienți că Dumnezeu ne permite să atingem nivele de cunoaștere din ce în ce mai înalte, astfel încât să ne apropiem din ce în ce mai mult de El.

(Va urma)

Filosofia indiană și sublima ei subtilitate

(II)

George PETROVAI

2. Limbile (dialectele) indiene și culturile/filosofiile lor aferente

Cred că orice discuție serioasă despre limbă și limbajul articulat (al doilea sistem de semnalizare) trebuie să aibă permanent în vedere ceea ce deja am sugerat în al doilea volum din seria Trebuința și anevoința înțeleptirii omului (Editura Echim, Sighetu Marmăției, 2018):

a) Concluzia psihologului american David Premack după încercările nereușite de a-i învăța pe cimpanzei un foarte simplu limbaj al semnelor: „Vorbirea umană este un obstacol în calea toriei evoluției, întrucât ea are un potențial mult mai mare decât poate explica cineva”.

b) Remarca lui William H. Calvin despre faptul că „nimeni nu a explicat încă” trecerea de la modul de exprimare al animalelor, care folosesc un sunet pentru un mesaj, la capacitatea unică a omului de a folosi regulile sintaxei.

c) Centrul vorbirii sau zona lui Broca (regiunea lobului frontal unde se stochează informațiile necesare graiului) nu a fost descoperit la maimuțe.

d) În cartea *The Language Instinct* (Instinctul vorbirii), canadianul Steven Pinker pornește de la două premise incontestabile („Niciodată nu s-a descoperit vreun trib mut” și „N-a existat vreo regiune care să constituie «leagănul» vorbirii, un loc de unde aceasta s-a răspândit la grupurile care nu aveau o limbă”), pentru a trage o concluzie (deocamdată) fără replică din partea științificilor: „Caracterul universal al vorbirii complexe este o descoperire care îi copleșește pe lingviști și constituie primul motiv care ne determină să ne gândim că vorbirea este...rezultatul unui instinct uman deosebit”.

e) Nu există limbă sau limbi primitive și creierul uman n-a fost „cablat” pentru o singură limbă, ci a fost conceput de Creator ca noi să putem învăța mai multe limbi. De pildă, creierul unui copil este capabil să asimileze rapid o limbă complicată, pe când creierul

unui cimpanzeu nu-i în stare să folosească cele mai simple entități ale limbajului uman. Deoarece forța cuvântului alimentat de Cuvânt are mai multă eficacitate decât oricare altă forță, originea limbajului rămâne „unul dintre cele mai deconcertante mistere ale creierului uman”, lucru recunoscut de tot mai mulți specialiști din diverse domenii.

Aceste realități metaștiințifice, dar mai ales enorma diferență produsă de limbaj între comportamentul conștient al oamenilor și cel instinctual al oamenilor, l-au determinat pe teologul elvețian Ludwig Koehler să spună cu toată convingerea: „Vorbirea umană este o taină; este un dar divin, un miracol”!

...După această trebuincioasă introducere în misteriosul statut al limbajului, să vedem cum (în afară de limba sanscrită) s-a ajuns astăzi în India la „circa 220 de limbi și dialecte diferite, dintre care cele mai multe aparțin limbilor indo-europene (bengali, hindi) și câteva formează grupul limbilor dravidiene și munda sau colariene” (Emilian Vasilescu în *Istoria religiilor*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1982).

Iar Teofil Simenschy, primul român care a tradus direct din sanscrită „mai mult decât toți ceilalți specialiști români la un loc” (Cicerone Poghiric în „Cuvânt înainte” la cartea *Cultură și filosofie indiană* în texte și studii) ne face cunoscut că înșiși arienii, cotropitorii Punjabului, „vorbeau o limbă indo-europeană” și că așa se cheamă „orice grai care prezintă un sistem fonetic și morfologic asemănător aceluia pe care-l constatăm în limba greacă, latină, gotică etc.”. Atât de asemănător, continuă marele indianist român, încât „s-a observat că sanscrita veche prezenta concordanțe (potriviri) cu greaca lui Homer, cu latina și cu alte limbi europene”, fapt ce-l va determina pe Franz Bopp, care începuse în 1812 studiul sanscritei la Paris, să publice în anul 1816, în limba germană, cartea *Despre sistemul de conjugare al limbii sanscrite*, în comparație cu greaca, latina, persana și germana.

Acesta-i, de altminteri, anul în care dobândește consacrare noțiunea „familia de limbi indo-europene” (subîmpărțită în indo-iranica sau arica, greaca, italo-celtica, balto-slava, germana, armeană, albaneză), cu toate că, încă din secolul al XVI-lea, călătorul italian Filippo Sassetti a sesizat și semnalat frapante asemănări între sanscrită și limbile europene, înrudirea dintre aceste limbi fiind recunoscută în 1876 de englezul W. Jones și științific demonstrată de Franz Bopp în cartea *Konjugationssystem* ce apare tot atunci.

N.B.: Pe filieră germană a avut loc atât apropierea lui Mihai Eminescu de cultura și gândirea indiană (de ex., includerea *Imnului Creațiunii* în *Scrisoarea I*, respectiv poezia *Kamadeva*), cât și a lui George Coșbuc.

Indologul român nu ezită să afirme că, pentru Antologia sanscrită și a sa Sacontala, Coșbuc a utilizat varianta bengaleză, care cunoaște mai multe traduceri în germană: Forster (1791), Hirzel (1833), Fritze (1877).

Cu toate că istoria Indiei este mai puțin cunoscută, „din cauză că indienii nu aveau simțul istoriei” (T. Simenschy), astfel că despre populația cea mai veche a Indiei „nu se știe ceva sigur”, Emilian Vasilescu presupune că „membrii unor triburi (munda, colarieni), împrăștiați astăzi prin India centrală și în insula Ceylon (Sri Lanka din 1972), ar reprezenta urmașii celei mai vechi populații indiene”. Și iarăși se presupune că peste acești străvechi locuitori s-au suprapus dravidienii (foarte răspândiți în India încă din mileniul al IV-lea î.e.n. și considerați de unii antropologi moderni drept o ramură a rasei mediteraneene, adică înrudiți cu sumerienii, etruscii, minoenii din Creta etc.), care – între anii 2500-1500 î.e.n. – au creat o apreciabilă civilizație: „se ocupau cu agricultura și creșterea vitelor, lucrau fierul, aurul și argintul, țeseau lână și bumbac, cunoșteau scrisul – un scris ideografic asemănător hieroglifelor – aveau legături cu lumea civilizată a vremii lor, cu Egiptul, Mesopotamia și Creta” (E. Vasilescu).

Apoi, iar astea nu mai sunt presupuneri, se știe că între anii 2000-1500 î.e.n., arienii (după unii termenul derivă din „aryas”=nobili, oameni liberi sau de aceeași rasă, după alții de la rădăcina „a ara”) au venit dinspre Podișul Pamir și, pătrunzând în India prin strâmtoarea Cheiber, i-au împins pe dravidieni spre Podișul Deccan, astfel punând stăpânire pe tot nordul peninsulei.

Tot ce se poate ca pătrunderea triburilor ariene în India să se fi făcut încetul cu încetul și fără să întâmpine o prea mare rezistență din partea băștinașilor. Însă, ne informează E. Vasilescu, sigur este că, în pofida trufiei arienilor și a disprețului lor față de dravidieni, invadatorii „n-au putut împiedica întru totul amestecul de rase, care a modificat în oarecare măsură caracteristicile lor indo-iraniene și a dat naștere unei mari diversități lingvistice”.

Se subînțelege, ne atenționează T. Simenschy, că din această mare diversitate face parte și dravidiana, o familie de limbi „ce nu pare a fi înrudită cu niciuna din limbile cunoscute”. Dravidiana actuală se vorbește în sudul Indiei și cuprinde următoarele limbi: tumula sau tamila, vorbită de peste 18 milioane de indieni din sudul peninsulei și nordul Sri Lankăi (emigranții au dus această limbă până în Africa de Sud), telugu pe coasta de est (peste 20 de milioane de vorbitori) și canada sau canareza pe coasta de vest a Indiei (circa 10 milioane de vorbitori). În plus, fiecare din aceste limbi are propria ei literatură. De pildă, literatura tamulilor este nu doar cea mai veche dintre toate literaturile dravidiene (datează din primele secole ale erei noastre), dar valoarea și bogăția ei sunt întrecute doar de literatura sanscrită.

Părerea autorizată a marelui indolog Simenschy este

aceea că indo-iranica a dominat peninsula și că graiul indienilor cuprinde trei stadii de evoluție: indiana veche (aceasta se împarte în vechea indiană propriu-zisă sau vedica și vechea indiană mai recentă sau sanscrită), indiana medie și indiana nouă (modernă).

După cum îi spune chiar numele, vedica este limba în care s-au scris cele patru Vede (în sanscrită, vedas=învățătură, nume dat științei divine), acestea fiind cele mai vechi scrieri filosofico-literare și religioase ale indienilor: Rig-Veda (Veda imnurilor), Sama-Veda (Veda cântecelor), Iayur-Veda (Veda rugăciunilor) și Atharva-Veda (Veda descântecelor).

Cu următoarele două precizări în ceea ce privește rig-vedica:

a) Limba întrebuințată în cele 1028 de imnuri, toate în versuri, se deosebește atât de puțin de iranica Avestei lui Zarathustra, „încât cine cunoaște vedica, poate înțelege ușor și avestica” (T. Simenschy);

b) Unele imnuri sunt scrise într-o limbă arhaică, altele (cartea a X-a, de pildă) sunt elaborate într-o limbă mai recentă, acestei etape de evoluție aparținând celelalte Vede, Brahmane (limba acestora mai poartă numele de postvedică), Upanișadele și, în parte, Sutrele, căci – ne face cunoscut același Simenschy – în ele „mantra, formule scoase din Rig-Veda, reprezintă încă vechiul stadiu al limbii”.

În secolul al IV-lea e.n., limba vedică a fost codificată de celebrul gramatician Pāṇini la un atare nivel semiologic (rezultatul codificării este limba sanscrită sau „perfectă”, limba sfântă alături de cea vedică, însă nevorbită în popor, ci doar utilizată de reprezentanții înaltei spiritualități indiene), încât Sergiu Al-Ghorge vorbește de „miracolul gramatical indian” în cartea *Limbă și gândire în cultura indiană*, subintitulată *Introducere în semiologia indiană* (Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1976): „(...) atât L. Bloomfield, părintele structuralismului american, cât și F. de Saussure, al celui european, au fost nu numai admiratori ai lui Pāṇini, dar și totodată profunzi cunoscători ai operei sale, la care aveau un acces direct, cum atestă unele din cercetările lor”. Puțin mai departe afirmă ritoș: „Descifrând structurile limbajului cu ajutorul structurilor mitico-rituale, gramatica indiană a procedat invers decât structuralismul contemporan și până la urmă a înțeles mai mult despre limbă decât înțeleg structuraliștii în domeniul mitului și al ritului”...

La urma urmei chiar în sanscrită sunt mai multe „straturi” cronologice: sanscrita lui Pāṇini, sanscrita epică și sanscrita clasică (limba literară de după Pāṇini).

Din indiana medie fac parte graiurile prakritice și pāli (două din limbile întrebuințate în budism și jainism), iar din familia limbilor indiene moderne, toate purcesc din același fond arian, mai răspândite, iar prin aceasta mai însemnate, sunt sindhi, hindi, bengali și urdu.

Ziua în care mor câinii

Ștefania OPROIESCU

O zi banală, care nu se deosebea cu nimic de alte zile, decât poate prin prelungirea nefirească a verii în toamnă, o invadare abuzivă a anotimpului de drept.

Și printr-o mică ciudățenie, câinii morți, loviți de mașini pe marginea șoselei. Banal și acest amănunt dacă n-ar fi fost prea mulți, ca și cum cineva i-ar fi înșirat ca mărgelile pe ața drumului.

Părea ziua în care mor câinii.

Te gândești ce anume le-a perturbat brusc instinctul de supraviețuire de s-au aruncat bezmetici în plasa sinuciderii. O zi banală, în care te asaltează prin asociere scene asemănătoare. „Ziua în care vin peștii”.

În 1967 regizorul grec Mihalis Cakoyannis realiza un film de excepție, intrat în uitare în ultima vreme. Un accident urmat de un lanț de greșeli umane, provoca infestarea radioactivă a apelor de pe o insulă grecească, propagându-se rapid în apa mării.

Atentions please! Apelul repetat al D.J-ului se stinge în vacarmul general al distracției, în timp ce insula este înconjurată de o plută de pești morți. Vocea neauzită sau ignorată a acestuia încheie dramatic filmul, care altfel, se plasează la limita comediei.

Sigur, câinii morți de pe marginea șoselei n-au legătură cu filmul. Doar dacă pui alături două situații. Înmulțirea lor necontrolată și semnalele media despre pericolul înmulțirii excesive a populației planetei. Părerile unor personalități care au condus sau mai conduc lumea, privitor la acest fenomen, seamănă cu Apocalipsa. Nu cea divină, cea umană, mai degrabă cea inumană. Ca și în cazul câinilor, decidenții propun stoparea suprapopulării prin mijloace diverse, de la castrare la eutanasiere în masă, folosind virusuri mortale și rapide, nu bălbăieli lente precum SIDA.

Spune politologul american Thomas Ferguson, profesor de științe politice la Universitatea din Massachusetts: „Există o singură temă în spatele eforturilor noastre; trebuie să reducem nivelul populației... Odată ce populația este scăpată de sub control, este nevoie de guvern autoritar, chiar fascist, pentru reducerea ei... Cel mai rapid mod de a reduce populația este prin foamete, ca și în Africa, sau prin boli cum ar fi Moartea Neagră”.

Recunoaștem izbitoare asemănări cu mărturiile lui D.

Defoe despre ciuma din Londra din 1665, consemnate de J. Delumeau în volumele Frica în Occident (Ed. Meridiane, 1986): „În criza ei cea mai furioasă de la mijlocul lui august la mijlocul lunii octombrie, ea a secerat treizeci sau patruzeci de mii din acești oropsiți care, de-ar fi fost să trăiască, ar fi ajuns desigur o grea povară din pricina sărăciei lor”. Nu m-ar mira nici ce spune Dr. Eric Pianka, profesor de ecologie evolutivă la Universitatea din Texas: „Războiul și foametea nu sunt suficiente... Trebuie să creștem mortalitatea cu 90 % la om”.

Dintre toți cei care se pronunță în legătură cu tema, mă surprinde, ba chiar mă sperie doar afirmația lui J. Cousteau: „În scopul de a stabili populația lumii, trebuie să eliminăm 350 mii de oameni pe zi. Acestea este un lucru oribil pe care trebuie să-l spun, dar este la fel de rău să nu-l spun”.

Attention please ! striga și D.J-ul din filmul grecului și istoria și-a urmat cursul.

Cercetători investesc timp și efort, pentru a afla cum va arăta omenirea peste o mie de ani și mult peste. Ce știm sigur este că nu s-a schimbat prea mult, cel puțin în ce privește aspectul fizic în ultimile mii de ani. Se presupune că oamenii vor fi mai înalți, vor avea mâinile mai lungi. Să sperăm că acest lucru nu se va petrece adaptându-se generațiile viitoare la scormonitul prin subsoluri sau pe fundul mărilor, după hrană. Se mai spune că se vor alege două categorii: elitele și oamenii inferiori. Nu spunea asta și H.G. Wells? Sau Huxley? Că durata de viață va fi mai mare, bătrânețea mult mai tardivă. Parcă așa era și în vremuri biblice.

Și până la urmă ce să însemne toate aceste informații care se derulează filmic în mesaje catastrofice ?

Nu cred în „scăpări” de informații secrete.

Pe la anul 1500, când populația planetei număra doar 450 milioane de locuitori, se murea crunt de foame, ajungându-se până la acte de canibalism(J. Delumeau). Acum se previzionează că, în câteva decenii se va muri din lipsa apei, a alimentelor și chiar a aerului. Dublarea aproape a populației în doar 40 de ani ar avea efect asupra Terrei și din cauza greutatei. Cântărim cam 287 milioane de tone în prezent. Iată că în natură se mai și câștigă... am putea spune glumind pe seama unei legi celebre. Oare ce anume ne-a perturbat instinctele determinând înmulțirea galopantă din ultimii ani ? Logic ar fi ca îmbunătățirea standardelor de viață să fie cauza. Doar că excesele apar preponderent în zonele defavorizate.

Și eu, cetățeanul care merg pe stradă, ce să fac? Să spun ca bietul animal dintr-un cântec: „Castrăți-mă sau eutanasiați-mă”, pentru binele urmașilor mei? La atâtea afirmații șocante, mă bântuie un sentiment bizar. Mila mă cuprinde mai mult de viețile curmate brusc și de suferințele atâtor nevinovați prinși în capcanele veacurilor trecute. Ca și de cei care mor chiar acum, precum câinii la marginea șoselelor.

În rest, cu puțină neatenție și cu puțin ajutor, ziua în care mor câinii ca și ziua în care vin peștii vor deveni zile banale din care, nu-i așa, scapă cine poate, ca întotdeauna în istorie.

IMPASURILE FENOMENOLOGICE ȘI CONDIȚIA TRANSCENDENTALĂ

Dragoș NICULESCU

Continuare
din numărul trecut

Prima și principală dificultate a fenomenologiei o constituie însăși viziunea specifică pe care ea e construită, cea reducționistă, fondată pe operația reducției fenomenologice, dificultate de la care derivă o alta, înrudită, cea a naturii și existenței alterității.

Intenționalitatea conștiinței înseamnă parcurgerea secvențelor din lanțul cogito-cogitatio-cogitatum, cu păstrarea primatului percepției asupra obiectivității. Deci, din punct de vedere strict descriptiv, intenționalitatea scapă alternanței realismului și idealismului: obiectul transcende conștiința, dar, în același timp, obiectul este în conștiință. Husserl susține transcendența lucrului prin negarea, în același timp, a existenței în sine a lucrurilor percepute. Pe de altă parte, mutînd centrul de greutate al problemei de la subiect la obiect, nu numai subiectul, conștiința sa poate suporta și susține această coexistență paradoxală atît în interiorul sistemului, cît și în afara sa, ci și obiectul suportă o sciziune în interiorul său, similară, aceea dintre existența sa “în sine” și apariția sa pură pentru conștiință. Iată cît de complexă este această problemă, în care contribuția filozofică esențială a fenomenologiei, asupra căreia reducția fenomenologică, în calitatea ei de operație fenomenologică, vine să se aplice simplificatoriu, dar nu știm cu ce eficiență și cu ce legitimitate, din moment ce simultaneitatea dualității conștiinței rămîne în continuare validă și indestructibilă, iar alături de ea avem de-a face și cu o dualitate a obiectului. Statutul pătratic, putem spune, al întregii relații, leagă cei doi termeni în modul cel mai trainic. Nu vedem cum, în afara rămîinerii reducției fenomenologice doar ca experiment mental, speculativ-operational, aplicarea acestei metode să reprezinte o decizie metafizică, în stare să intervină în vreun fel asupra statutului ontologic al celor două fenomene. Ele trebuie

lăsate în consonanța duală a fiecăreia dintre cele două individualități, stare care menține conexiunea dintre ele într-o relație permanentă de raport și nu de polarizare. Iar lucrurile sînt cu atît mai evidente în acest sens, cu cît în relație, ca partener al subiectului uman purtător de conștiință, am avea de-a face nu cu un obiect neînsuflețit, ci cu o altă persoană, și aceasta conduce la problema alterității, de care ne vom ocupa mai tîrziu. Deși Ricoeur spune foarte limpede că • “Husserl schițează în Meditația a patra trecerea de la o fenomenologie «îndreptată asupra obiectului» la o fenomenologie «îndreptată împotriva ego-ului», în care ego-ul se constituie continuu pe sine însuși ca existent”; • “cogitatum-ul este inclus în cogito, iar acesta în ego-ul care trăiește «prin» ideile sale”; • “fenomenologia este desfășurarea ego-ului, de acum înainte numit «monadă», după modelul leibnizian; ea este o «exegeză de sine»” – el se rezumă la această critică lucidă, neîndrăznind să identifice cauzele acestei dificultăți de fond, pe care o ridică fenomenologia. Vom încerca să o facem noi.

3. Identificări problematice și încercări de clarificare.

1) Fenomenologia husserliană este, înainte de toate, o fenomenologie transcendențială. Întreg cîmpul care surprinde în relație cele două structuri purtătoare de matrici ontologice interferante și superpozabile – cogito-ul și cogitatum-ul; ego-ul și obiectul sau alter ego-ul; subiectul și alteritatea – este de natură transcendențială, pentru că elementul său activ și fundamental este conștiința – acest dar Divin, această lumină cu care transcendentul s-a milostivit să-și hărăzească creația, bicisnica ființă umană. Componentă a naturii umane, care, prin individualitatea ei energetic-spirituală reprezintă o esență transcendentă de ordin secund (esență emanată), așa cum noi am arătat în Teoria Înalțului Determinism Energetic (cap. 3), conștiința umană reprezintă, la rîndul ei, o esență de natură pur transcendențială, mai precis o esență transcendențială secundă. Trebuie, deci, aprioric înțeles că eforturile omului, oricît de încordate, riguroase și pline de subtilitate ar fi, nu vor putea niciodată desluși tainele, mecanismele și partea ascunsă a misterului transcendențial încolțit și înflorit în imanent. Aceasta, desigur, nu înseamnă că pentru spiritul uman, roadele acestor căutări profunde, laborioase pot fi în vreun fel disprețuite sau că ele nu există. Dimpotrivă, cunoașterea, în întregul ei, alături de duhovnicie, va simți întotdeauna nevoia de a se apropia de adevăr, de a-i releva omului originea, rostul existențial și posibilitatea de mîntuire, în această zbatere conștiința fiind farul, lumina, roadele acestor căutări sporind potențialul energetic-spiritual al entității umane – mijloc al Regenerării transcensive (v. TÎDE). Considerăm, deci, că temeiul dezamăgirilor lui Husserl, al paradoxului care încheie, sau care lasă permanent deschisă problematica fenomenologică, al

ambiguității care planează ca o pecete subversivă și fatală deasupra efortului de decelare și clarificare netă, neechivocă, rezidă tocmai în natura transcendentală a mediului de desfășurare a raportului fenomenologic, a sistemului fenomenologic global. Transcendentul nu permite accesul la căile și tainele sale, care trebuie să rămână nepătrunse; posibilitățile de cunoaștere umană rămân, fatalmente, limitate, înlănțuite. Ființa umană nu poate evolua decât la parametri impuși, iar ea, ca existență, doar în limitele Autodeterminării controlate (v. TÎDE, cap. 11). În condiția transcendentală a naturii celor două componente ale sistemului fenomenologic (se observă că reprezentăm cele două componente, “subiect” și “obiect”, și raportul-funcție care le leagă sub forma globală a unui sistem, purtător de structură și funcționalitate, dar și al relației biunivoce care se stabilește între ele) se află cauza paradoxului fenomenologic care nu poate fi depășit. Sondarea în adâncurile conștiinței umane înseamnă ceretarea unui izvor, al unei lumi de natură divină. Ori cum poate plătînda ființa umană să descopere vreodată taina și sensul lumii cerești? Oglinzile multiple în care gînditorul crede că vede aspecte ale unui sens aprehensibil, determinabil, sînt de fapt fațete ale unui sens indeterminabil, care, pînă la urmă, îl dezarmează și îl învinge. În acest sens, subcapitolul prezent spre sfîrșitul lucrării La școala fenomenologiei este semnificativ chiar și numai din titlu: “Fenomenologia – o decepție”. Ricoeur dezbate problema alterității și consideră că ea reprezintă “o promisiune care nu poate fi respectată”, deși, după aceea, el pare a legitima că “lucrul perceput de mine este de asemenea a perceput ca lucru perceput de către celălalt, iar prezența celuiilalt, care privește același lucru ca și mine, se răsfrînge asupra lucrului perceput de mine”, “prezența persoanelor fiind amestecată cu apariția lucrurilor”. Cu toate că prezența celuiilalt ca alteritate, ca o transgresiune a realității primordiale, care este “eul”, într-un “altul”, printr-un fel de multiplicare prin similitudine, pe care Husserl o numește “cuplare” sau “legătură analogică”, apare ca justificabilă în calitatea ei declanșatoare de realități intersubiective în care își au originea o unică lume a științei și multiple lumi ale culturii, a deriva de aici consistența unui concept ca a percepția lucrului ca reprezentînd posibilitatea cuprinderii de către mine a percepției de către celălalt a lucrului ni se pare o exagerare. Capacitatea de cuprindere a prezenței celuiilalt în sfera propriului nu înseamnă identificarea eu-lui meu cu eul celeilalte persoane sau posibilitatea “citirii” datelor celuiilalt eu. Eul, personalitatea, datele psiho-spirituale sînt matrici create de Divinitate în scopul dezvoltării și valorificării potențialului lor spiritual distinct, unic. Distincția, unicitatea potențialului spiritual sînt caracteristicile definitorii care stau la baza specificității și diversității ființelor umane. Husserl eșuează în această problemă pentru că duce lucrurile prea departe, elanul său deviază

în eroare. A percepția de către mine a percepției de către celălalt a aceluiasi lucru perceput și de mine trebuie să vizeze simpla prezență a celuiilalt, cu importanța discutabilă a datelor pe care această prezență le poate dezvălui, și nicidecum calități și funcționalități psiho-spirituale ale acestora. În aceste condiții, ale rezistenței suverane a marelui secret care învăluie interioritatea funcțională a eu-lui spiritual, prezența celuiilalt, care privește același lucru ca și mine, nu se poate răsfrînge asupra ansamblului meu perceptiv referitor la acel lucru, nu poate influența în vreun fel aparatul meu perceptiv, pentru că eu-l meu, posesor al capacității de transgresare într-un alt eu, în ipostaza de eu transgresat, mutat într-un alt eu, posedă capacități limitate de retroacțiune asupra eu-lui meu propriu, din care provine, capacități datorate doar caracteristicilor prezenței celuiilalt eu, și nu a substanței lui profunde, intime, imanente. Legătura analogică, sesizarea prin analogie, cuplarea sînt doar denumiri ale actului de deplasare și fixare a eu-lui transgresant, dar nu explică fenomenul. Ricoeur apreciază: “Husserl nu poate explica faptul că, în timp ce toate analogiile se poartă de la obiect la obiect în interiorul sferei primordiale, aceasta trece de la ansamblul sferei primordiale la o altă trăire, care este trăirea altuia; el recunoaște acest lucru: «Nimic din sensul transferat – și anume caracterul specific al trupului – nu poate fi realizat în mod original în sfera mea primordială». Ciudată analogie cea care nu trece numai de la model la asemănător, ci și de la propriu la străin!”. Fenomenul de transgresare a eului, capacitatea conștiinței de a rămîne atît în interiorul sistemului, în sine, cît și de a ieși din sistem și a se transla în eul celuiilalt, dacă există în realitate sub această formă, oricîte sforțări teoretico-reflexive i s-ar jertfi, nu va putea fi niciodată explicat: el reprezintă o proprietate transcendentală a conștiinței, a acestui dar de esență Divină. Aprecierea lui este destinată fatal a rămîne doar la nivel ipotetic-constativ.

2) În cîmpul fenomenologic, cîmp al esenței transcendente secunde, deci de natură total transcendentă, sau, mai precis, aparținînd segmentului de Flux transcentiv (v. TÎDE, Dragoș Niclescu), nu se pot practica secțiuni, întreruperi, izolări sau orice alte operații de segmentare a acestui cîmp, în scopul mutării centrului de greutate al privirii analitice pe unul sau altul din factorii relației fenomenologice. Prin natura sa omogenă și unitar transcendentală, cîmpul fenomenologic nu permite omului să opereze în interiorul său astfel de reducții teoretice. Este pur și simplu superfluă orice pretenție de realizarea teoretică validă a unei astfel de intervenții. Omul nu poate interveni în transcendental (transcentiv) mai mult decât cu existența sa. Erezia unei astfel de pretenții poate lăsa urme false și periculoase pentru totdeauna. În fapt, “reducția fenomenologică”, așa denumită de Husserl, și

→ Continuare în pag. 11

Ion Teodor PALADE

Prima zi de școală

Am ajuns în clasa a V-a și am și aflat de la domnul de mate de ce numărul 5 se mai scrie și V.

Domnul de mate este dirigintele nostru, de aceea ne-a și spus, chiar din prima zi, cum numărăm uneori clasele de la școală.

E o metodă mai veche, dar așa se face peste tot, chiar și în alte țări, pentru că și pe acolo există clasa a V-a.

Am primit cărți noi, cu miros delicat de cerneală, iar noi, toți copiii, le-am răsfoit curioși, apoi le-am așezat cu grijă în ghiozdan.

Când am plecat de la școală am constatat cu

îngrijorare că ghiozdanul meu e cam greu, dar bunicul, care era cu mine, m-a încurajat și mi-a zis că la anul o să fie și mai greu.

Eu am oftat, așa un pic, apoi am privit cu atenție norii alburii de pe cer; ce păreau că nu au nici o grijă, nici măcar grija ploii.

Și eu eram deja cam plouat, dar bunicul m-a oprit și mi-a arătat cum trebuie să merg, adică nu cu spatele aplecat, ci cu privirea înainte și cu spatele drept.

E drept că pentru mine era cam greu, din cauza ghiozdanului, dar am aplicat pentru câteva minute metoda de mers dictată rar de bunicu.

Acum, aștept să văd cum va fi a doua zi de școală...

→ Continuare din pag. 10

adoptată larg sub această denumire și semnificație teoretică, sau "reducția la sfera propriului", suspendarea onticului transcendental, particular al celuilalt, a poziției lumii, această delimitare și circumscriere în interiorul sferei reduse a sensului a unui fascicul intențional, cel al experiențelor care mă constituie pe mine însumi ca ego, această posibilitate de constituire a unui nou sens ontic (Seinsinn), care transgresează ipseitatea proprie (Selbsteigenheit) a ego-ului meu, această "constituire a unui ego nu în calitate de eu propriu, ci în calitate de ego care se oglindește în eul meu propriu, în «monada» mea (Husserl)" un este altceva decât o mișcare, o deplasare de centru de greutate analitic în interiorul problematicei corpului fenomenologic transcendental, abandonarea "celuilalt", a lumii obiectuale a cogitatum-ului, și concentrarea în "ceea ce îmi este propriu", reclusiunea reflexivă în "sfera mea proprie", a cărei experiență o pot căpăta fără să am nevoie de experiența lumii obiective, nici de cea a alterității. Ricoeur propune pentru acțiunea definitorie a acestei deplasări traducerea sub formă de "priză de conștiință" (Prise de conscience) a termenului husserlian de Selbstbesinnung, care în versiunea românească a lui A. Crăiuțu, este redat ca "reflecție de sine", în același timp în care subliniază că: "În timp ce într-o experiență nereflexivă oamenii sînt toți la fel de reali, în experiența reflexivă doar unul singur este eul, iar toți ceilalți sînt «ceilalți». Raportul eu-celălalt a apărut ca problemă filozofică". Și, mai departe, parcă simțind echivocul reducăției, îl înlocuiește și terminologic în analiză și interpretare cu cel mult mai potrivit de "abstracție": "...eu constitui mai întîi sensul de ego și apoi

transfer celuilalt sensul de alter ego. În acest sens, sfera propriului este un produs al abstracției. Dar este o abstracție caracterizată de o necesitate metodică, pentru că ea permite clasificarea unui sens prim al cuvîntului "eu" și a unui sens secund, atribuit celui care este pentru mine "celălalt". Prin urmare, încercarea de a găsi o corespondență între un anumit "stadiu", pe care psihologia copilului sau psihanaliza l-ar putea identifica, și ceea ce Husserl numește "sfera propriului", a ceea ce îmi aparține în mod propriu, este fără rost. De asemenea, este inutil să îi asociem o anumită experiență de izolare sau de singurătate: în acest caz, celălalt ar fi încă prezent, pe calea ocolită a contestării, a decepției sau a nostalgiei. Sfera propriului este în fapt "restul" unei operațiuni de abstractizare. Dar, în același timp, acest rest reprezintă prima verigă a unui lanț de semnificații, potrivit căruia ego înseamnă în primul rînd ego-ul meu și apoi alter ego-ul". După cum se poate observa din cele mai sus arătate, așa numita reducăție fenomenologică, mai corect, această abstracție fenomenologică apare ca operație inversă funcției de transgresare a eu-lui, din cadrul categoriei alterității. Dacă transgresarea eu-lui reprezintă capacitatea de dedublare, de extindere a conștiinței mele și pretenția de transpunere în locul conștiinței celuilalt, fără ca cele două ipostaze ale conștiinței mele să se identifice, dar nici să se separe, abstracția fenomenologică înseamnă retragerea în sine și pentru sine a conștiinței proprii, concentrarea reflexivă în limitele exclusive ale propriului cîmp reflexiv, fără însă pierderea contactului cu lumea obiectivă, ci din contră, o redistribuire a forțelor energetice psiho-spirituale în scopul unei acțiuni de aprofundare a relației cognitive eu-lume.

HAMLET LA ELSINORE

Ioan POPOIU

Continuare din nr. trecut

Ulterior, intuind adevăratul rol al lui Hamlet, la curtea sa, fără răgaz, „unchiul ucigaș își ațintește ochii bănuitori asupra tânărului prinț, el nu-i îngăduie acestuia să părăsească Danemarca, dar, pe de altă parte, prezența lui la curte este tulburătoare, căci îi silește pe toți să-și amintească de ceea ce le-ar plăcea să uite. N-ar fi mai bine să-l țină astfel la îndemână ? Sau poate regele ar fi încântat să se descotorosească de Hamlet cât mai curând cu putință ?” (Kott).

Ce se-ntâmplă cu Hamlet, după ce i se dezvăluie adevărul despre moartea tatălui său, este el cu adevărat schimbat, un alt om, sau doar mimează acest lucru, pentru a-și duce răzbunarea la bun sfârșit ? În noua ipostază, el are nevoie de imagini (formulări) despre noul său chip de „om nebun”, s-ar trăda dacă s-ar exprima deschis, direct, de aceea trebuie să vorbească ambiguu și să-și ascundă adevăratele simțăminte îndărătul cuvintelor cu înțeles echivoc, al calambururilor și parabolelor. Sub protecția acestei măști, prințul poate spune multe lucruri incomode și subtile, prin comparație cu ceilalți curteni din jur. Gândurile lui ajung mai departe, pentru că el vede mai mult și mai adânc decât ei, nu pentru că ar ignora realitatea (L. Levițchi).

În textul piesei, despre „noul chip” al lui Hamlet ne vorbește un martor neașteptat, Ophelia, nimeni alta decât iubita sa. Iată ce relatează ea tatălui său: „...descheiat la haină,/ Cu capul gol, ciorapii răsuciți, / Intră la mine fără un cuvânt / Era la chip mai alb decât cămașa / Genunchii se loveau, iar uitătura / Atât de jalnic și-o rotea... / Părea scăpat, atuncea chiar, din iad” (II, 1).⁷⁷ Fiica lui Polonius vorbește apoi despre gesturile, la fel de grăitoare, ale prințului: „M-a luat de mână și m-a strâns puternic / Cu mână stângă streășină la frunte, / Atât de-adânc mi s-a uitat în ochi (...) / Și dând de trei sau patru ori din cap, / Oftă adânc...părând / Că-și dă sfârșitul” (ibidem).⁷⁸ Din descrierea Opheliei

deducem că suferința prințului Hamlet este reală, nu mimată, atmosfera curții de la Elsinore este extrem de apăsătoare, alienantă, o adevărată tortură pentru Hamlet, care știa acum că tronul regelui Claudiu este pătat de sânge, dar nu putea să o spună. În privirea „scrutătoare” fixată de prinț asupra Opheliei, el anticipează metamorfoza acesteia, transformată în momeală de Polonius, pentru supravegherea omului iubit. Hamlet, după cum glăsuiesc scrisorile sale, o iubea indubitabil pe Ophelia: „Să nu crezi soarele-n amiezi, / Nici stelele că-s foc ceresc / Nici adevărul să nu-l crezi, / Dar crede-n veci că te iubesc”. Și el adaugă: „O, scumpă Ophelia, sunt bolnav de aceste cadențe, nu am meșteșugul să-mi scandez gemetele, dar că te iubesc pe tine, preacurată, crede-mă” (II, 2).

Așa stând lucrurile, pare de neînțeles tonul vehement, brutal, folosit de Hamlet la adresa Opheliei: ce-i reproșează el, cu cine se luptă el de fapt, cu ea, cea pe care-o iubise (și care-l iubea, dar care se supune poruncilor părintești)) sau cu cei care-l ascultă din spatele draperiilor, unelte ale regelui uzurpator și ucigaș? În discuția cu Ophelia, la început, Hamlet o întâmpină cu cuvinte blânde: „O, nimfă, în ruga ta / Păcatele-amintește-mi”, iar aceasta îi răspunde cu o căldură (dragoste) abia disimulată: „De-atâta timp, ce face-alteța-voastră” ? (III, 1). Dar ceea ce urmează pare neverosimil, cititorul (privitorul la teatru) este uimit de derularea tensionată a dialogului. Ophelia (la-ndemnul celor ce ascultă din spatele draperiilor) îi „restituie” amintirile scumpe ale celor doi, ea, care continuă de fapt să-l iubească, în timp ce Hamlet, care vede femeia și nu iubita, o chestionează cu severitate (brutalitate), cu o vehemență rar întâlnită, deloc princiară: „Ești cinstită ? Ești și frumoasă ? Dacă ești frumoasă și cinstită, cinstea n-ar trebui să-ți asculte frumusețea, fiindcă puterea frumuseții mai curând va preschimba cinstea într-o desfrânată decât să facă aceasta frumusețea a-i semăna”. Apoi prințul conchide cu amărăciune: „altădată asta era un paradox, dar timpurile noastre l-au dovedit adevărat” (ibidem).

Vehemența sa merge într-un crescendo, luând proporții nebănuite: „Du-te la mănăstire, de ce vrei să prăsești doar păcătoși ? / (...) Suntem cu toții ticăloși sus-puși, nu crede pe nimeni / (...) Dacă te măriți, îți dau de zestre-acest blestem: fii castă ca gheața, albă ca zăpada, și tot nu vei scăpa neterfelită / (...) Du-te, jocul vieții mi-e urât” (ibidem). Dar să nu ne înșelăm. S-ar părea că totul a fost spus și că între cei doi s-a căscat o prăpastie, dar, foarte curând, în scena de „teatru în teatru”, asistăm la o adevărată „idilă” între iubiții certați: Hamlet, invitat de regină (mamă) să stea lângă ea, acesta, în mare formă sufletească, se arată de-a dreptul seducător: „Nu, scumpă mamă, am, aici, un metal mai strălucitor / (către Ophelia) Să stau, my lady, în poala dumată ? Adică numai cu capu-n poală. / E

un gând minunat a sta între genunchii fetelor" (III, 2). Ophelia, după tirada irascibilă a prințului, se arată surprinsă și ea: „Sânteți vesel, my lord”. Chiar dacă admitem, conform interpretărilor curente, că Hamlet „joacă teatru”, atracția și dragostea sa pentru Ophelia nu sunt mai puțin evidente. În scena ultimă, a înmormântării Opheliei, Hamlet, iritat de comportamentul zgomotos al lui Laert, exclamă dezarmat: „Iubita mea Ophelia! Mii de frați, / Și tot nu pot, cu dragostea lor toată, / Pe-a mea să o ajungă / (...) Și eu, cu ea, vreau să mă-ngrop de viu” (V, 1).

După ce-am văzut adevărata natură a iubirii pentru Ophelia, să ne întoarcem la lupta lui Hamlet cu sistemul de la Curte. Jan Kott notează: „În castelul de la Elsinore, în spatele fiecărei draperii se ascunde cineva. Teama pângărește totul la această curte: căsnicia, dragostea, prietenia”. Și eseistul subliniază: „Prin ce experiență de iad a trebuit să treacă Shakespeare, în timpul complotului și a executării lui Essex, pentru a descoperi cum funcționează (acționează) Marele Mecanism”!

Regele observă cu o doză de îngrijorare, pentru scaunul său, că „Hamlet nu mai este Hamlet” (II, 2) și trimite pe urmele lui, practic pentru a-l supraveghea, pe cei doi curteni prea supuși, Rosencrantz și Guildenstern (vezi mai sus). Întâmpinându-i amical, la început, pe cei doi intruși, prințul se miră ce caută cei doi „aicea, la-nchisoare”, fiindcă „Danemarca-i o-nchisoare”, generalizând apoi că lumea-ncreștă e la fel, cu „multe temnițe, carceră și beciuri” (ibidem). Apoi, în fața celor doi trimiși ai curții, prințul renescentist ne zugrăvește viziunea sa (sceptică) asupra lumii: „De la un timp, fără să știu de ce, mi s-a vestejit tinerețea, am uitat toate jocurile, gustul de viață mi s-a îngreunat, încât pământul, această goală alcătuire, îmi pare un promontoriu sterp, aerul (cerul)...o strânsură puturoasă de aburi, iar omul, această făptură aleasă, frumusețea însăși a lumii, vârf a toată făptura, ce este acest praf al prafului? Oamenii nu mă mai farmecă”, afirmă primul erou modern al literaturii europene (ibidem). Pe Hamlet nu-l mai încântă decât actorii, pe care-i salută ca pe „domnii mei” și „buni prieteni”, ca pe niște „maestri”. Ei îl ajută să se cerceteze pe sine, impresionat de „trăirea” înaltă a rolurilor lor: „Firesc e oare ca un biet actor, / Spunând povești și-nchipuind dureri, / Să-și poată-aduce firea după gând, / (...) Cu ochii-n lacrimi, / Cu glasul frânt și potrivindu-și portul / Pe-nchipuiri? Și totul pentru ce? / Pentru Hecuba! / Dar ce-i e lui Hecuba și ea lui / S-o plângă?” (ibidem).

Spirit lucid și onest, prințul se compară cu actorul, învinuindu-se cu voluptate: „Iar eu, un trântor scârnăv, lănced și nătâng, / Un gură-cască-al propriei dureri, / Nimic nu spun (...) Poate sunt un laș? De ce nu-mi spune nimenea netrebnic? (...) / Nimic nu mă-ntărită, înghit orice (...) / Mi-e silă, oah! Trezește-te, tu, creier!” (ibidem). Deocamdată, el se bucură de sosirea actorilor

la castel, în speranța de a-l demasca pe regele ucigaș: „piesa-i laș / În care pot pe rege să-l înhaț” (ibidem). Înainte de scena respectivă, Hamlet, după un nou examen al conștiinței, în punctul culminant al acțiunii, rostește marele său monolog: „A fi sau a nu fi, aceasta e-ncreștarea / Mai-nalt e-n sine cugetul să-ndure / Săgețile...soartei, / Sau, mări de suferințe înfruntând, / Să curme totul scurt? Să mori, să dormi, Nimic mai mult”. Și el continuă incisiv: „Ce om ar sta să-ndure bătrânețea, / Tirani nedrepti, trufia îndrăzneată, / Obrăznicia scribilor slujbași, / Izbânda lângă merit a prostiei / Și dragostea lovită de dispreț, / Când singur ar putea să-și dea odihna / Cu-un vârf de oțel”? Prințul identifică în excesul de reflecție incapacitatea noastră de a trece la fapte: „Gândirea ne face lași pe toți / Culoarea vie-a hotărârii / Pălește în raza palidă de gând / Și fapte mari, soroace-ale-împlinirii, / Sub ochiul minții, -avântu-și încovoiaie” (III, 1). Monologul reușește să mențină într-un echilibru „măiestrit” antinomiile viață și moarte, dorința de moarte și frica de moarte, chinurile vieții și ale morții. Totuși, concluzia e limpede: deși condiția umană ne face să tânjim după moarte, preferăm să „îndurăm” viața pe care o ducem (L. Levițchi).

Cu concursul actorilor, Hamlet introduce, în piesa montată la curte, secvența otrăvirii regescului său tată, în prezența uzurpatorului ucigaș și a întregii curți, în urma căreia regele Claudiu, demascat, părăsește sala plin de mânie, prințul având astfel confirmarea faptei sale nelegiuite. În acest mod, la curte, taberele se delimitează fulgerător, în jurul regelui se strâng toți supușii săi obedienți în frunte cu Polonius, în timp ce alături de Hamlet nu rămâne decât Horatio, student la Wittenberg, coleg cu prințul, aristocratul intelectual, al cărui elogiu tocmai îl făcuse înainte: „Tu ești singurul om drept / Cu care pot vorbi deschis oricând / A, nu te măgulesc / Fiindcă ce-aș putea râvni să-mi dai, / Când inima ta bună-i tot avutul (...) / Nepăsător la suferințe mari și om / Pe care soarta lui l-a mulțumit / Fie lovindu-l, fie răsfățându-l. / Ferice omu-al cărui sânge-aprins / E îndoit cu rece judecată / Și nu-i sub degetele soartei flaut / Să cânte ce vrea dânsa” (III, 2). Din momentul în care s-a încredințat de adevărul crimei săvârșite, Hamlet, având alături doar pe Horatio, este de nerecunoscut, și unde nu poate tăia cu sabia, taie cu vorba, arătându-se necruțător față de „temnicerii” săi. Lui Guildenstern i se adresează astfel (vezi scena cu flautul): „pentru ce îmi dai târcoale..., de parcă-ai vrea să mă împingi în plasă? (...) vezi, ce lucru de nimic ai vrea să faci din mine! Ai vrea ca eu să cânt..., ai vrea să-mi smulgi chiar taina inimii, ai vrea să-mi afli cuprinderea întreagă de sunete adânci și ascuțite. I-amă drept orice instrument vrei, oricât m-ai zgândări, n-ai să-ajungi să-ți cânt eu niciodată” (ibidem).

Va urma

RONDELURI

Claudia VOICULESCU

Îmi apare mama-n vise

Îmi apare Mama-n vise
Tânără și tot frumoasă
Îmi aduce iar narcise
Și e noapte argintoasă...

Tot pe drumuri interzise
Cu parfum de chiparoase
Îmi apare Mama-n vise
Tânără și tot frumoasă...

Ea vine din paradiso
Poate m-o vedea mireasă...
Ursitorile-mi, decise,

Pe destinul meu apasă...

Cariu vremii

Cariu 'vremii roade în mine
Ca din uluci îmbătrânite
Cenușile se scurg din museline
Bat înainte orele grăbite...

Iar tu mai înainte plecat,
Te-ndepărtezi, nu te oprești din mers
Iar drumu-n urma ta s-a destrămat
Și urma ca-n nisipuri s-a tot șters.

Parc-ai vrut să nu te cat niciunde
Așteptând o nouă dezgolare
Când celălalt ecou ne va răspunde
Ascuns pe după altă oglindire

– Ne-om regăsi în noua lui rostire?

Pe noi s-o prăbuși o toamnă

Pe noi s-o prăbuși o toamnă
Grea ca o tristă priveghere
Și ne-o cuprinde lungă soamnă
Visând promisa re-nviere...

Oare vom ști cine îndeamnă
Și cine-o pune bariere?
Pe noi s-o prăbuși o toamnă
Grea ca o tristă priveghere...

Ce jude-n urmă mai condamnă
Că n-am lăsat ceva avere?
El nu va ști nicicând ce-nseamnă
Odoarele de prin lăicere...

Pe noi s-o prăbuși o toamnă...

Ca firul ierbii sub zăpadă

Parcă s-au dus, parc-au pierit
Izvoarele, să nu se vadă,
Doar podul stă tot neclintit
În fața vremii, ca dovadă...

Trec peste el, ca la un rit,
Cohortele, la promenadă...
Parcă s-au dus, parc-au pierit
Izvoarele, să nu se vadă...

Dar poate ele-au ațipit
Ca firul ierbii, sub zăpadă
Sau poate doar s-au adâncit
Ca vechiul cântec în baladă...

Parcă s-au dus, parc-au pierit...

Va veni o vreme

Va veni o vreme
Cercul când va fi închis
N-oi avea dileme
De-o fi Iad or Paradis...

Eu, doar eu sub steme
Gând necunoscut, transcris...
Va veni o vreme
Cercul când va fi închis.

Nescrise poeme
Oglindite ca Narcis
Vor pluti – embleme –
Peste apele din vis

Va veni o vreme...

Când urci în istorii

Când urci către istorii, sus,
Și cauți umbre-nfiorare
Mai crezi că e ceva de spus
Cât gândul nu-i să se coboare...

Și-l cați la Sâmbăta de Sus
Sau la Hurezi, printre altare...
Când urci către istorii, sus
Și cauți umbre-nfiorare...

Din firul răsucit pe fus
Îstorii curg în fremătare
Cu Brâncoveanu-n ceas dedus
C-un vultur și o cruce-n gheare

Când urci către istorii, sus...

LA RĂSĂRIT E APUSUL

Anton GAGIU

Continuare din numărul trecut

Din volumul „La răsărit e apusul”.
Capitolul III: „Școala altfel” (7)

Era o zi de septembrie curată, senină, răcoroasă după o ploaie de vară. Locul? Un sat submontan cu o așezare splendidă: văi domoale care străbat de la nord la sud parcă înlănțuite într-un dans numai de ele știute; livezi de pomi fructiferi plini de rod în acea perioadă a anului; poteci care se strecurau pe lângă dealuri ca niște cetacee care căutau adăpost spre miezul pământului; apoi cătunele satului parcă aruncate pe firul văilor, care privesc de sus, de pe dealurile cele mai înalte, păreau ca petalele unei flori imense căreia nu-i simțea mirosul, dar îi admirai frumusețea, farmecul. Am plecat cu alai de la casa părintească spre casa miresei. Doamne! Strânsesem atât emoție în ființa mea încât o simțeam aproape material, mă gătuia, se revărsa pe trupul meu invizibil, dar totuși perceptibilă. De ce? Pentru că urma să văd mireasa ascunsă până atunci ochilor mei. Și am ajuns la casa ei după câteva zeci de minute. A apărut pe treptele casei precum zâna din poveste. În rochie alba, vaporosă, cu trup de silfidă, cu obraji îmbujorați de așteptare, de frumusețe, de emoție și prospețime, cu ochii ca marea care mă căutau, am simțit cum mă cuprinde o sfârșeală dulce de parcă mă îmbrățișase un sfânt. Momente bune nu am fost în stare să rostesc niciun cuvânt. Eram ca paralizat. Privirea mea urmărea doar zâna aceea și nimic altceva. De altfel nici nu mă interesa ce se petrece în jurul meu. M-am mulțumit doar cu privitul pentru că a urmat un ceremonial condus de un „înțelept” al satului la care trebuia doar să asist. Au fost momente unice. Nu știu ce a fost în mintea celor care asistau la eveniment în acel moment, dar mintea mea ardea așa cum vedeam focurile de Sfântul Dumitru

pe dealurile satului la sfârșit de octombrie. Ritualul acela era nu numai tradiție, dar crea acolo pe moment viitorul întrucât ți-l prefigura. Pentru că ceremoniile anterioare (căsătoria civilă și cea religioasă) avuseseră loc deja s-a intrat direct în distracție care a durat până la ziuă. Chiar din prima zi de după nuntă am plecat într-o scurtă călătorie de „miere”, nu la Paris, nici la Viena, ci în județul vecin în localități turistice. Dar după numai cinci zile de iubire și trăire intensă ne-am despărțit. Am plecat la școală să încep ultimul an de studii pentru a deveni ofițer. Față de anii anteriori când nu eram legat sufletește de cineva drag, acum despărțirea produsese în sufletul și mintea mea o durere imensă. Aceasta se manifesta zi de zi, astfel încât și colegii, și comandanții și profesorii au sesizat schimbarea mea, și nu era în bine. Nu mă puteam adapta la noua situație și chiar dacă ne scriam în fiecare zi depărtarea era o rană de nevindecă. După mai bine de o lună Maria a venit în vizită la mine. A fost o vizită care a produs și mai multă durere prin durata ei, de doar două zile. M-am străduit să nu arăt suferința mea, am mascat-o prin încercarea de a da vizitei o altă conotație, aceea de a ne apropia și mai mult și a încerca să ne înțelegem unul pe altul. După această întâlnire fiecare dintre noi a pus accentul pe activitățile curente pe care le desfășuram, eu pe programul de pregătire al ultimului an de școală militară, iar Maria pe meseria pe care o exercita, aceea de profesor suplinitor în comuna natală. În felul acesta speram amândoi că vom putea trece peste durerea despărțirii mai ușor și că vom comprima timpul. Ne-am revăzut la Crăciun. Mai aveam ceva mai mult de șase luni până când urma să oprim despărțirea și să luăm viața de la capăt împreună. Specialitatea pe care urma să o am după absolvire mă trimitea undeva la frontiera țării. Unde? Oriunde pe cei peste trei mii de

kilometri cât numărau hotarele țării. Știam acest lucru înainte de a susține examenul de admitere la școala militară, nu acum când mă pregăteam pentru absolvire. Aș fi putut să-mi aleg altă specialitate, dar excursia pe care o făcusem în Iugoslavia în anii de liceu descrisă anterior și când am văzut ofițerii de la controlul frontierei m-a determinat să ajung aici. Atunci am văzut ofițerii și subofițerii de la frontieră în exercițiul funcțiunii. Uniforme impecabile, kaki, cu paspoal verde la șapcă, la guler și la mâneci. Vipușca era la fel, de culoarea... șopârlei de pădure, motiv pentru care grănicerilor în școală li se mai spuneau... gușteri. Da, eu Luca Burlacu am făcut școala militară la „gușteri”. I-am văzut atunci la lucru și m-au impresionat. Pe drumul pe care l-am mai avut de parcurs de acolo și până la Belgrad, nu mult, m-am tot gândit la acei oameni pe care-i văzuserăm la Stamora-Moravița în exercițiul funcțiunii. Ce poate fi mai frumos, decât să-ți slujești țara și să muncești în același timp, acolo de unde începe respirația ei, de unde începe să trăiască, să fie vie? „Nimic”, mi-am zis. Și așa a rămas. „Aici vreau să ajung”. Nu am ajuns, spre norocul meu (și veți vedea mai încolo de ce spun așa) la frontiera de vest, ci la cea de sud-est. După examenul de absolvire, ne-am pregătit pentru repartitie. Era primul an când se făcea repartitia după medii, în anii anteriori absolvenții

indiferent de media obținută primeau repartitia... în plic. Adică erau înșirate pe o tablă o sută nouăsprezece locuri, câți absolvenți eram, nici un loc în plus și în ordinea mediilor fiecare dintre noi alegea locul pe care și-l dorea, evident dintre cele care erau acolo nominalizate. Eram al patrulea în ordinea mediilor.

-Tovarășe... mi se adresează președintele comisiei, un general nespecializat cu activitatea de personal, care parcă voia să scape de munca pe care o făcea, ce părea o corvoadă pentru el, dumneata pentru ce poziție optezi? Locurile scoase la repartitie aveau un număr, ceea ce însemna poziția, apoi urma denumirea postului pe care urma să fii încadrat. Toate aveau aceeași încadrare numai locul geografic era diferit.

-Poziția treisprezece, am spus. În dreptul ei era scris un oraș de la Marea cea Mare.

-Aveți poziția treisprezece! Da, fusesem repartizat. Eram ofițer, locotenent. Eram mândru de uniforma mea, iar la festivitatea de avansare cu uniforma nouă, strălucind în razele soarelui de august, cu eghileții galbeni din fir de mătase de parcă erau de aur, simțeam că sunt în al nouălea cer. Mai ales că undeva în mulțime știam că este și Maria cu mama ei care veniseră de fapt să mă ia acasă. În momentul în care ne-am încolonat pentru defilare, am simțit cum inima îmi ia la galop, că nimic nu poate fi mai înălțător ca un astfel de moment în care ești om, bărbat și ostaș în același timp. De atunci am fost soldatul țării mele treizeci de ani, mereu la datorie, de parcă am trăit un război continuu. Ceremonia avansării a impresionat-o profund pe Maria. Atunci am simțit că este mândră de mine. De mână cu ea, mergând spre poarta de ieșire din curtea școlii militare de la care îmi luasem la revedere, mi-au revenit în minte cuvintele comandantului de companie Basarabeanu care nu înțelegea dorința noastră nestăvilită de a termina școala mai repede:

-Nu știți ce vă așteaptă măi băieți după ce plecați de aici. De bine de rău aici, noi, comandanții voștri răspundem de voi, dar după ce veți ieși pe porțile acestei școli, nu veți răspunde numai de

voi, ci și de cei pe care-i veți avea în subordine, de familii, vă veți speria de greutăți, de vicisitudini, acum nu le simțiți pentru că le preluăm noi. Peste o lună aveam să-mi dau seama de acest adevăr. Adică atunci când urma să mă prezint la post și în zilele de după acest eveniment. Am ajuns în satul natal. Urma să rămân în casa Mariei până la plecarea la post, adică aproximativ o lună de zile. Dar în ziua în care am sosit am mers să-mi văd părinții îmbrăcați în uniforma mea nouă cu gradele de locotenent pe umeri, mândru nevoie mare. Când am intrat pe ulița cătunului unde locuiau părinții mei, unde era casa copilăriei mele, am simțit cum inima îmi ajunge în gât, că o emoție puternică aproape mă sugrumă. Casa fusese refăcută în întregime după incendiul care o mistuise în anul anterior, iar acum se înălța maiestuosă în același loc pe care-l știam din anii copilăriei mele. Până la casa mea treceam pe lângă cea a vecinei mele Eugenia, Geana cum îi spuneam noi, o femeie în vârstă, văduvă de mulți ani, care mă cunoștea de când eram un ghemotoc. M-a văzut în uniforma mea strălucitoare de care eram foarte mândru și m-am oprit să o salut, ocazie cu care am avut următorul dialog:

-Sărut mâna, țațo Geană! am spus cu politețe.

-Bună ziua maică, mi-a răspuns bătrâna. Tu ești Luca?

-Da eu, am răspuns.

-Mi-a fost mai greu să te recunosc în hainele astea! Ai terminat?

-Da.

-Și ce grad ai, că eu nu le cunosc maică?

-Sunt locotenent.

-O, maică, nici plutonier nu ești? a spus țațo Geana gândindu-se la șeful postului de miliție din sat care avea gradul de plutonier, el fiind de altfel singura persoană cu grad militar cunoscut de vecina mea și de aceea făcea referire la el.

-Și acum ce ai să faci? m-a întrebat mai departe curioasă nevoie mare.

-Rămân acasă câteva zile pentru că sunt în concediu, apoi plec la postul la care am fost repartizat.

-Unde anume? a continuat ea cu descusutul.

-La Constanța.

-Așa departe?

-Așa. Trebuie să mă duc acolo unde mă trimite țara, am făcut eu pe patriotul. Dar parcă aveam și dreptate. Mă duceam acolo pentru că ajunsesem prin repartitie. Nici nu știu pe unde au trecut zilele de concediu timp în care am stat zi de zi lângă Maria, plin de dragoste și de viitor. Pentru că, da, mă gândeam la viitor. De aceea am și făcut o călătorie la Constanța în luna septembrie să caut gazdă și să-mi văd locul de muncă. Deși sezonul estival era ca și încheiat pentru că trecusem de jumătatea lunii septembrie, am călătorit într-un tren personal supraglomerat, cinci ore numai în picioare și într-o dimineață cu soare blând, cu un cer de un senin ireal, am debarcat la malul mării. Deși mai fusesem pe litoral de câteva ori până atunci, prima dorință a fost să văd marea, să-mi scald privirea în albastrul și măreția ei. Așa că de la gară am urcat în troleibuz și am călătorit până la capătul bulevardului Republicii care se termina... în mare. Adică deasupra falezei foarte înalte a orașului încât din troleibuz aveai impresia că ajunge direct în mare. Aici am rămas fascinat de ceea ce aveam în fața ochilor. Era trecut cu puțin peste ora șapte dimineața, soarele de un roșu sângieru se profila la orizont ieșind din mare. Un grup minuscul de norișori îi acoperea vederea încât aveam impresia că-și spală pletele în mare pregătindu-se pentru călătoria de peste zi. Imensitatea albastră din fața mea îmi da senzația că trăiesc bucuria fantastică a cărților lui Jules Verne, unde infinitul culorilor mării îți rămâneau pentru totdeauna în memorie. Așa mi-a rămas și mie acea zi, a fost cununia mea pe vecie cu măreția mării și chemarea acelui oraș. Am văzut unitatea în care aveam să-mi desfășor activitatea în următorii ani, am sesizat cât de greu este să obțin o locuință, adică am fost pus pe o listă de așteptare și am tot așteptat. Așa că am purces să caut gazdă. Atunci căutărilor mele nu au dat un rezultat concret și a rămas ca să caut împreună cu Maria când aveam să mă prezint la post peste zece zile.

Va urma

Zeitele nu mor niciodată, rămân în subconștientul popoarelor

Al. Florin ȚENE

Oamenii primitivi nu l-au cunoscut pe Dumnezeu. Însă se temeau de vicisitudinile naturii, pe care nu le puteau explica și înțelege. Mult mai târziu au apărut religiile, diferite ca percepere a dumnezeirii, în funcție de geografie, teritorii, climă, limbă și dezvoltare socială

Ca sursă de informații despre apariția religiilor este, în primul rând, limba vorbită de populațiile respective. Deși limbajul oamenilor se schimbă mereu, totuși și acesta păstrează multe urme din trecutul îndepărtat. Chiar și limba română păstrează până astăzi expresii care cândva au avut un înțeles cu totul diferit față de cel de acum.

Un alt izvor al cunoștințelor noastre asupra credinței oamenilor din vremuri ancestrale îl constituie mitologia, adică legendele din generație în generație despre multitudinea de zei, zeițe, eroi etc. Studiind aceste legende putem să ne dăm seama cum își reprezentau oamenii primitivi lumea și care erau credințele lor religioase. În acest context, în realitatea concretă, lucrurile nu se întâmplă totdeauna așa. Progresul material sau cel biologic nu atrage după sine cu necesitate și progresul vieții spirituale. Mai mult nici chiar progresul psihologic nu este coordonat necesar progresului spiritual. Psihologicul face parte din „natură” și scopurile lui nu se confundă prin esență cu țințele urmărite de viața spirituală.

Revenind la sursele de informare,

mai adaug, obiceiurile din popor, superstițiile născute din cauza necunoașterii și ignoranței, datinile, care se păstrează adesea de-a lungul secolelor, oamenii nemaștiind după o anumită vreme îndelungată, care este semnificația lor adevărată. După riturile și datinile religiilor de azi, putem să urmărim și să explicăm datinile și reprezentările religioase ale omului primitiv.

Formele reprezentărilor religioase ale oamenilor primitivi au fost cât se poate de diferite, în funcție de condițiile concrete de viață ale fiecărui grup social. Personificând forțele naturii, omul primitiv avea în același timp cele mai confuze reprezentări despre propria lui natură. El, nu putea să deosebească visul de realitate, așa cum deosebim noi.

Când omenirea a conștientizat de existența lui Dumnezeu? Dar de ce acesta este recunoscut de alte popoare sub o altă denumire? Scriitoarea Voichița Tulcan Macovei în cartea sa „Cine sunt eu și cine este Dumnezeu-Dialoguri interreligioase” (Vol. I. 2016), spune: „Dacă Dumnezeu este Unul singur, înseamnă că și Adevărul Său revelat va fi Unul. Căci, în mod logic, nu pot exista mai multe adevăruri despre un anumit lucru!” (Prefață de Voichița Tulcan Macovei).

Dar, totuși când omenirea a conștientizat de existența lui Dumnezeu?

Cu mult înainte de apariția credinței în zeii atotputernici, începe divizarea diferitelor forțe ale naturii. Așa a apărut ideea unui Dumnezeu care dirijează soarele. Au mai apărut zeul care dirijează tunetele, care se numea Thor, la vechii germani, Perun la vechii slavi, Zeus la vechii greci și Jupiter la romani, închipuit cu un ciocan în mână cu care lovește, sau mai este zugrăvit cu un mănunchi de fulgere pe care le lansează din cer.

În aceste condiții oamenii, treptat, au conștientizat că, practic, este un singur Dumnezeu, care la daci era denumit Domnul Zeu. Cuvinte, care prin

contopire, a rezultat Dumnezeu.

Vauvenargues spunea că: „Religia este datoria omului față de Dumnezeu”, iar L. N. Tolstoi declara: „Adevărata religie este raportul omului față de viața infinită din jurul lui, raport care este în concordanță cu rațiunea și cunoștințele omului, care leagă viața lui de această infinitate și îi îndrumază faptele.”

Și, când omenirea a conștientizat că Dumnezeu este Esența Primă și ultimă a vieții?

Scriitoarea Voichița Tulcan Macovei, în cartea sa, amintită mai sus, scrie: „Vechiul Testament și Tora de la primele versete consemnează imaginea (chipul) lui Dumnezeu sub formă de Duh”. Exemplificând: „Pământul era pustiu și gol: peste fața adâncului de ape era întuneric și Duhul lui Dumnezeu se mișca deasupra apelor, Dumnezeu a zis: „să fie lumină” - și „a fost lumină -” (Geneza, I, 2-3).

D. D. Roșca scrie în „Existența tragică” că: „nu atitudinea spirituală proprie științei poate înlocui, fără pierdere pentru viața noastră spirituală, atitudinea estetică, morală ori filosofică.” În concluzie, știința pozitivă nu implică în nici o măsură deprecierea valorilor credinței în Dumnezeu, morală, estetică, sau metafizică.

Până la apariția creștinismului, zeitele mame din religiile precreștine cu pruncii acestora, din iconografia cunoscută apar în diferite desene din epocă, - acestea fiind prototipul Maicii Domnului creștină și ale pruncului Hristos, astfel au rămas până la noi desene cu Hathor, zeița mamă din egiptul antic, hrănindu-și fiul- zeul Horus, au ajuns până la noi desene cu zeițe mame și pruncii lor în diferite religii precreștine; zeița mamă Iștar cu pruncul în Sumer, Babilon, Astria; zeița greacă Demeter cu pruncul, sunt imagini vechi ce ne amintesc de Maica Domnului cu Pruncul din perioada creștină etc.

După apariția Evangheliilor, zeii și zeitele au trecut în planul doi. Nu au

murit, s-au strecurat în mitologie. Astfel evangheliile lui Matei, Marcu, Luca și Ioan ne aduc până astăzi genealogia lui Iisus și viața acestuia. În Evanghelia lui Matei se povestește nașterea lui Iisus, Maria având, înainte de căsătoria cu Iosif, în pântec Duhul Sfânt. „Ea va naște fiu și vei chema numele lui Iisus; căci el va mântui poporul său de păcate.” (Matei, I, 18-21).

Nu cred că știința pozitivă este competentă în analiza creștinismului, sau în alte creații omenești. Științific este simțul de relativitate al valorilor și atitudinilor, și nu dogmatismul, orice haină ar îmbrăca el. Științific este să nu ai nici un fel de superstiție, nici chiar pe aceea a științei. Creștinismul nu este o superstiție, nu este nici o dogma, este un adevăr despre Acela care a creat Universul, lumea întreagă, cum spune în Argument Voichița Tulcan Macovei, din volumul „Cine sunt eu și cine este Dumnezeu.”

Evanghelia lui Marcu, fiind scrisă după o sută de ani de la nașterea lui Iisus, nu spune nimic despre nașterea Fiului Omului, cum spune Matei în Evanghelia sa. După cum povestește Marcu, abia atunci când Iisus a ieșit din apă Ioan „a văzut cerurile deschise și duhul ca un porumbel pogorând asupra lui. Și glas porni din ceruri: -Tu ești fiul meu cel iubit, întru tine bine am voit –” (Marcu I, 11).

În Evanghelia lui Luca, pentru a înlătura orice îndoială, îngerul trimite pe Maria la bătrâna Elisabeta, care rămăsese grea. Când Maria a sosit la Elisabeta și I s-a închinat, povestește Luca „pruncul a săltat în sânul ei” și de bucurie bătrâna Elisabeta, cu glas puternic a strigat și a zis: „Binecuvântată ești tu între femei și binecuvântat este rodul pântecului tău” (Luca, I, 42). Evanghelia după Luca a fost scrisă la 120 de ani după evenimentele pe care le descrie.

În acest eseu nu pun la îndoială cele scrise de evangheliști. , dar , adevărul istoric trebuie spus. Nici o Evangheliie n-a văzut lumina zilei înainte de cel de-al doilea pătrar al secolului al II-lea. Cea mai veche este Evanghelia lui Marcu, după care urmează Evangheliile lui Matei și apoi a lui Luca. Cea mai nouă este considerată Evanghelia lui Ioan.

Convingerea noastră e că însăși știința, făcută cu spirit critic și nu ridicată pe dogme, nu deschide perspectiva măritoare de orizonturi de unde putem întrezări că pasiunea morală, atitudinea estetică și speculația metafizică sunt atitudini creatoare de valori cel puțin tot atât de mari și cu drept de existență la fel de neprescriptibile ca și valorile creștine.

Valorile creștine, nu sunt aspecte iluzorii ale existenței, ci elemente constitutive ale ei tot atât de reale ca și opusele lor. Cu ajutorul valorilor, am reușit câteodată să transformăm radical existența umană.

A PATRA FIICĂ - UN NOU ROMAN DE MADELEINE DAVIDSOHN

de Dorel SCHOR

Madeleine Davidsohn ne propune spre lectură o carte în care trebuie să-și fi pus nu numai întreaga capacitate de povestitor, ci și întregul amestec de simțăminte, atitudini, sensibilitate și înțelegere. Și nu puțină experiență umană. Pentru că volumul este o încercare (reușită) de a ne înfățișa, ca într-o frescă, într-un diversificat puzzle, una din perioadele cele mai dramatice, mai frământate și incerte din istoria recentă a evreimii române.

Creată pe ideia unui roman fluviu, narațiunea își adună succesiv și interpolar meandrele acțiunii risipite pe mai multe planuri, unele în spațiu. altele în timp, pentru a realiza un tablou istoric al avatarurilor unei generații din care și noi, cei mai mulți, facem parte. Este și motivul pentru care "recunoaștem" în roman întâmplări și oameni pe care i-am cunoscut, uneori din propriile noastre familii sau din anturajul apropiat.

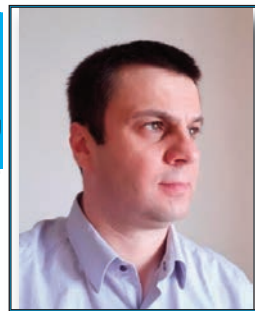
Cartea lui Madeleine Davidsohn, a colegei noastre Mada, se citește ușor. Subiectul înaintea crescendo, tonul povestirii are o notă de optimism în ciuda numeroaselor momente de tensiune, dramatice sau chiar tragice. Elementele surpriză nu lipsesc, dar nici cele de relaxare, oferind principalelor personaje momente de gingășie și delicatețe, tresături combinate cu tenacitate, eleganță și mister. De aici, convingerea mea personală, că în acest univers fabulos, există în afară de personajul central care dă titlul cărții, și alele nu mai puțin utile și interesante. Autoarea practică o largă democrație a stilurilor, folosește esențializări cu încărcătură filozofică, precum și o inteligentă miză politică și socială.

Este meritul editurii bucureștene Hasefer de a publica o carte a cărei subiect central transmite, în esență, un mesaj de robustețe și prospețime, plin de spontaneitate, care face loc indubitabil concluziei că viața e vibrantă și plină de conținut.

POEME

Alexandru CAZACU

Strălucirea zilei

Ceainăria de la parterul imobilului
cu arhitectură musoliniană
unde facem o listă a tot ce s-a pierdut
în timpul neubirii noastre
acum după câțiva zeci de ani
de la privirea spre glasvandul separeului
ce a rămas la fel ca atunci
și dincolo de care știam că urmează
o terra deserta deasupra căreia
întregul oraș se înălța să plutească

Ceainăria de la parterul imobilului
aproape de parcul cu fântâni arteziene
învăluit în geometria clandestină
a lunii Septembrie
cu strălucirea zilei tăioasă
unde nimeni nu părea să sară în ajutorul
celui mai puțin ajutat
unde azi doar norii se aruncă
din ochii noștri înaintea cerului
lense să putem admira tot ce împrejur
se ascunde și se arată

Gând de Ianuarie

Cel mai trist teritoriu este acela
unde toate experimentele sunt posibile
lângă mâinele ce trebuie făcut
cât mai locuibil cu puțință când stăm
sub lumina de iarnă
devenită o blană transparentă
a unui urs polar
lângă o istorie ironică și veselă
ce ne cartografiază
și orice zgomot pare asemănător
cu cel făcut de vechile comutatoare
la aprinderea sau stingerea luminii
în casele cu prispă și tindă
unde poți privi în ochi
cu ochii limpezi și senini
pe cel care nu a iubit

Legăminte

Cu cine ai rupt legămintele
și cu cine le-ai înnodat
în vara care nu știe să rănească
decât la sfârșitul ei
când lumina se oprește

în coaja unei lămâi
și-n rugina tăblăriei unui foisor
răsturnat în iarbă ca o femeie impudică
când stăm în acest local
ce-și așteaptă închiderea
ca într-un pavilion din „Muntele vrăjit”
scăpând de hățisul întrebărilor
ca prin urechile acului
ce se dilată ori de câte ori
ne simte în primejdie

O primăvară

Primăvara acestor amiezi
precum cea a popoarelor
când totul este lasciv și nepedepsitor
iar aerul cald ține loc de cloroform
când zilele ce nu le-am trăit
așa cum ar fi vrut ele să fie trăite
nu ne mai chinuie
și credem tot ce ne spune
sângele netrădător

Primăvara acestor amiezi
precum cea a popoarelor
când nimic nu este cert
nici măcar clanța pe care o apeși
și totul se dezintegrează
iar mânerul metalic rămâne la tine în pumn
ca și cum ai fi un profesionist
al loviturilor înfăptuite magistral
surprins în primele clipe
de după întâmplare

Nici o mie de litere

Nici o mie de litere să vină acum
în ajutorul cuvintelor nu ar fi de ajuns
să descrie iarna
într-un mic oraș dunărean
unde ninge cu păsări mari de zăpadă
și înțelegem târziu chiar și acest târziu
ce adună sub poduri calicii
și ochii călăgărițelor în catavasier
când totul în jur
stă înveșmântat de o lividă melancolie
iar tu privești hârtia îngălbenită
a tablourilor cu peisaje îndepărtate
prin camerelor acestui hotel cu stele puține
și ferestre îndreptate spre gară
unde mereu înaintea iubirii
părul îți cade pe umeri
ca o perdea de abanos
iar trenul personal de la barieră
fluieră lucrurile căzute-n derizoriu

Scena de filmare

Discursuri trufașe
pline de emfază și nihilism
și frunzele roșii ale toamnei
căzute între buturugi ca și cum ar sângera
Zgomotul unei uși trântite
un strigăt amânat și vrăbiile apropiindu-se
de piața cu statui
Aroma teilor sub crengile cărora
se plimbă un fel de trecut
Stânsoarea și plânsoarea
din care vrei să scapi
dincolo și dincoace de ea
ca și cum ai trece în ambele zone
delimitate de banda adezivă galbenă
pe care scrie cu litere negre
„Do not cross”

Apus sau răsărit

Sfârșit sau început de zi
unde stăm înfășurați în firele gândurilor
asemeni unui cocon
și zăngănitul lucrurilor
ca și cum s-ar răsturna cornul abundenței
pe o stradă apropiată
iar fiecare dintre noi este sigur
că s-a născut mai întâi
în locul pe care îl iubește mut
apoi pleacă precum în legende mezinul
spre o altă împărăție
unde oglinda deasupra oricărui lavabo
arată grimase, suferințe și surâs
iar apusul ori răsăritul roșu
învelește pescărușii
asemeni sămburilor de rodii coapte
care acoperă terasele mării

COLAJ LIRIC

Poezia Săptămânii ITHACA

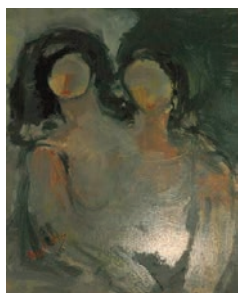

Cu gândul la tine

La tine mă gândesc, la cum iubești
această frumusețe
când solitară urci întinsa plajă iar
valurile-n tunet înfrundat
se sparg la țarm în trista melodie
pe care-o cunoșteam și tu și eu.

Din bolți de dune voci-ecouri
mă asaltează,
și-n zare argintul mat al mării reci -
vestește a noastră trecere-n neat,
prin veacuri nesfârșite
până ce iar vom asculta același cânt.

SARA TEASDALE, VS. (1884-1933)
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Venele timpului

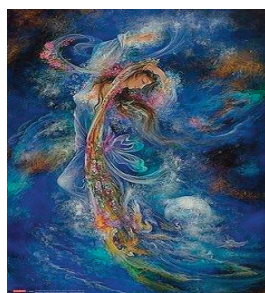
Mi se pare uneori
că trenurile nopților
nu opresc prin orașele mici,
cu paznici gheboși, sperați,
care-n zadar manevrează semnale

și mai cred că nicicând tu și eu
n-am călătorit împreună
din Ionia spre Crotone sau Taranto

prin abisuri și panorame de vis,
flancate de vopsele sintetice,
traversând păărăginite artere

te-aștept.

MARIA MISTRIOTI, Grecia
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Ziua cântam cu tine.
Noaptea dormeam cu tine-n pat.
Nu mai deosebeam ziua de noapte.
Credeam că am idee cine sunt,
dar eram tu.

Nu sta prea mult cu un prieten trist.
Atunci când zăbovești într-o grădină
iei seama și la ghimpii florilor?
Mai șezi și printre iasomii și roze.

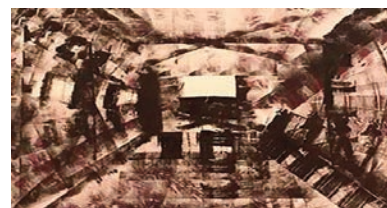
PAULA LUDWIG, (1207 – 1273)
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

A inventa întoarcerea lumii
după ce ea a dispărut
și a inventa revenirea la lumea aceea
de dinaintea stingerii noastre.
Apoi să alături cele două amintiri,
ajustând fiecare detaliu.

Supune la încercări infinitul,
dacă vrei să știi cât rezistă.

ROBERTO JUARROZ, Argentina (1925-1995)
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Căutând spațiul

Deodată s-a trezit,
a stins lumina
și-a zis: "Odaia e mai mare pe-ntuneric.
Pentru că zidurile nu se văd".

Eu am aprins din nou lumina
zicându-i: "Spațiul este lumina însăși
ce-ades rămâne-ntemnițată
între pereți pe care nu-i vedem"

ZURINAH HASSAN, Malaiezia
Traducere: Germain Droogenbroodt –
Gabriela Căluțiu Sonnenberg

Ion Iancu Vale

marșul suicidar al protezelor

Ion Iancu VALE

Undeva, pe întinsa Câmpie a Tăcerii,
Ultimul Far semnalizează palid și intermitent
fire sticloase și rare de iarbă străpung fără convingere
cochilia roșietică și fărâmicioasă a solului.
Curenți incandescenti de aer învolutează pânze
albe de praf, generând tornade rebele antrenând
miasme fetide ce viciază aerul, incitând Marea Angoasă
spre a-și flutura aripile cenușii.
Cortegii șerpuitoare de proteze se precipită,
busculându-se,
într-un lugubru scârțâit de balamale ruginite,
către Ultimul Far.
Ignorând Nelimitata Crevasă ascunsă dincolo de el,
Ultimul Far pâlpâie spasmodic atrăgând implacabil
unduitoarea procesiune ce înaintează peste întinderea
pustie
pe care, din loc în loc, gnaisuri gigantice,
diamantin șlefuite, le ațin calea.
Undeva, în spatele Ultimului Far, perfid ascunsă,
Nelimitata Crevasă își macină canin tăcerea spațială,
așteptând cu răbdare Irevocabilul Dar.
Bizara procesiune compusă din proteze din material
sintetic,
metalice sau din lemn, plăci dentare, peruci,
vase sanguine artificiale,
ochi de sticlă și alte organe aparținând cândva
sau trebuind să aparțină,
ființelor umane, dotate acum de către
veșnica putere obscură cu afectivitate senzorială,
se târăște chinuită, parcă, de ictusuri comițiale
spre unica lumină rămasă.
Ultimul Far, fascie plâpândă și efemeră în vasta
și orbitoarea semiobscuritate, pâlpâie agonic.
Deodată proteza unui picior, proteza unei mâini
și o perucă bărbătească se detașează de grosul masei.

mâna, suprapusă piciorului vârât într-un bocanc militar,
se cațără pe coama unui gnais, fluturând
în degetele rășchirate peruca decolorată.
Un glas cavernos împunge zarea,
făcând uriașul și agitatul convoi să se oprească
și să asculte Inspirata Tripletă:
„Încotro te îndrepti, popor al protezelor;
spre ce țel iluzoriu îți porți pașii
lumina aceea e înșelătoare, universul spre care
ne ademeneste acum, este fals
oprește-te, popor al protezelor
marșul nostru este suicidar,
să rămânem unde suntem
și să redăm vieții câmpia aceasta,
să ocrotim sâmburele încă viu,
să întemeiem pe tărâmul acesta un nou spațiu vital
să ne oprim, popor al protezelor;
lumina aceea ne ademeneste spre autodistrugere
opriți-vă, cât mai e timp, opriți-vă”.
Inspirata Tripletă tace așteptând reacția mulțimii.
În rândul protezelor se iscă freamăt și ele se agită
un timp, sfătuindu-se.
Într-un târziu, un tunet format din mii de glasuri
despică zarea plumburie:
„Nu-i adevărat, vrem să scăpăm din acest imperiu
al deznădejzii și al morții
acolo unde se zărește lumina trebuie să fie bine
înainte, popor al protezelor, înainte”.
Și protezele își reîncep marșul cu și mai multă vigoare,
strivind sub tălpi Inspirata Tripletă.
Timpul trece și distanța dintre Ultimul Far
și mărșăluitoari se micșorează.
Deodată, firava lumină dispare total
cenușii devine aproape negru și material.
Protezele încremenesc,
teama planează demential deasupra gloatei
apoi, antrenate de o groază totală,
scoțând un vaier prelung, acestea
se aruncă într-un ultim asalt,
rostogolindu-se unele peste altele
în gura larg căscată a Nelimitatei Crevase,
care le înghite, horcăind abisal.
Pe întinsa Câmpie a Tăcerii,
uriașul spațiu plumburiu rămâne mai departe
netulburat.
Doar farmacistul Figueras
caută fără conținere, absolut nimic.

Din volumul „Revelații”

Scrisori de pe front

Livia CIUPERCĂ

O CARTE DOCUMENT

Semnalăm prezența unui volum extrem de interesant, *Scrisori de pe front*, editat sub auspiciile Muzeului Țăranului Român (Editura „Martor”, București, 2017), coordonat

de Mirela Florian.

Un omagiu soldatului român din Primul Război Mondial. O mărturisește însăși autoarea: „datorăm ceva acelora care au trăit sau au murit în urmă cu o sută de ani”, românilor care au trăit experiențe sângerânde, fie în focul luptelor, fie în prizonierat. Frigul, golăciunea trupului, rănilor, foamea, setea, dorul – compun fraze frânturi din inima fratelui nostru român. Colofonul este bogat în detalii. Paginile sunt dense, împodobite cu fotografii și fotocopii ale unor scrisori-document.

Observăm cum un buchet de scrisori și memorii domină secolul. Scrisori și memorii – transcrise și, în parte, fotocopyate. Migală, concentrare, selecție. O selecție riguroasă, cu detalii impresionante. Iată un extras din „Memoriul asupra tratamentului ce l-am avut de la inamic în timpul captivității”, semnat de locotenent Ionescu T. Gheorghe, din Regimentul Tulcea nr. 33, Compania a 7-a:

„Am căzut prizonier în ziua de 22 octombrie 1916 pe muntele Clăbucet, luat de trupele din armata austro-ungară [...]. La 24 Decembrie plecăm în Germania. În toată Ungaria călătorisem cu vagoane de clasa a II-a, chiar luxoase. La granița germană, suntem primiți de un maior german ce ne declară că vom fi tratați camaradereste, suntem însă vârați într-un tren de clasa a IV-a, fără geamuri, încuiați la uși, vagoane neîncălzite. / Mergem la Marea Baltică, în lagărul Stralsund, Dänholm. Drumul, două zile, suntem foarte prost hrăniți [...]. Sosim seara în Dänholm (a doua zi de Crăciunul nostru). Mâncăm o supă de varză (apă cu varză), fără pâine. / De aci încolo începe frica de moarte – moartea prin foame – în fiecare zi suferim grozav de subțiri de mălai, varză, de sămânță de mătură, de castane, rar de tot de grâu [...]. În lagăr, maiorul Von Busse guverna cum se guverna pe vremuri negrii la

minele din America [...]” (prezentul volum, p. 330, 332).

Ei bine, dacă locotenent Ionescu T. Gheorghe, din Regimentul Tulcea nr. 33, Compania a 7-a, a călătorit prin Ungaria până la granița germană cu trenul, clasa a II-a, să aflăm cum a călătorit „elev-plutonier” Milea Gheorghe din Regimentul 7 Vânători, alături de alți peste 100 de tovarăși de arme:

„[...] Am fost făcut prizonier pe ziua de 3 august 1917, ora 9 dimineața. De îndată ce-am fost prins, m-au dus împreună cu alți ofițeri pe la postul de prim-ajutor, unde ni s-au luat pachetele de pansament [...]. Apoi sub comanda unui fruntaș am fost duși un locotenent, un sublocotenent și trei elevi-plutonieri în fruntea unei coloane de vreo 100 oameni pe șoseaua Oituz, pe jos și prin ploaie până la graniță, fără să ne oprim sau să ne dea ceva de mâncare. Aici, la postul de comandă al diviziei, s-a format un detașament de 4 ofițeri și elevi de unde, sub două escorte de cavalerie, am mers toată noaptea, uzi ca niște șoareci, prin noroaie și nemâncăți, până când am ajuns în satul Oituz, pe la ora 3.50 noaptea. Aci, o parte din ofițeri au fost culcați în podul unui grajd de cai, alții lăsați afară pe niște grămezi de piatră [...]. Unii soldați, din cauza luptelor și fiind obosiți peste măsură, nu mai puteau merge și rămâneau mai în urmă de coloane; atunci escorta ce era călare i-a amenințat că-i va tăia cu sabia, dar lucrul acesta nu i-a putut face pe soldați să meargă, și, ca urmare, au fost înțepați cu sabia și bătuți cu biciul. La această scenă atât de duioasă, intervenind un ofițer de-al nostru, escorta a ridicat biciul asupra sa și i-a spus să nu se amestece. După un marș iarăși de vreo 20 km [...], am ajuns în satul Bretzko” (volum, p. 330-336).

Dar cum colonia din Germania, de la Stralsund, Dänholm, de la țărmul Mării Baltice a rămas înscrisă în istorie ca un loc al groazei, descrisă, de altfel, și de scriitorul Horia Furtuna (1888-1952), merită să aflăm și alte mici detalii de la acest „elev-plutonier” Milea Gheorghe din Regimentul 7 Vânători. Bineînțeles, și călătoria până acolo, în vagoane de marfă, flămânzi, murdari, obosiți, unii răniți, alții bolnavi.

Dar să aflăm detalii din lagăr:

„Când am ajuns la Stralsund nici nu mai știam dacă suntem oameni, în așa stare ne aduseseră. Când am sosit în lagăr, noaptea pe la ora 10, ne-a băgat într-o baracă de scânduri, având paie pe jos [...].

Acolo li s-a dat să mănânce pește stricat și fără pâine.

„După o ședere de două săptămâni în carantină ne-au dus în lagărul propriu-zis, <Dänholm-ul mic>, în niște barăci de scânduri...”

Aici au locuit din 3 septembrie 1917 și până la 13 iunie 1918, când vor fi repatriați – cu toții.

Și pentru a înțelege cât de insistentă a fost racolarea prizonierilor, principală unealtă fiind colonelul Sturdza, ginerele lui P.P.Carp, cunoscut filogerman.

Așadar, cine semna adeziunea de a face parte din armata germană, era imediat trimis în teritoriul „ocupat”, adică, Muntenia. Dar acea „adeziune”, precizează „elev-plutonier” Milea Gheorghe din Regimentul 7 Vânători, cuprindea câteva subpuncte, care se cuvin cunoscute. Doar fac parte din istoria trădătorilor noștri de țară, precum ginerele lui P.P.Carp.

Iată condițiile din „adeziunea” sus-amintită:

a). „cel ce va fi trimis în teritoriu ocupat pentru ocupare de funcții nu va mai ridica niciodată armele împotriva Puterilor Centrale” – și –

b). „va fi supus și ascultător tuturor ordonanțelor și instrucțiunilor ce se vor da”.

Bineînțeles, au fost mult mai multe condiții pentru acei care alegeau rolul de trădători în locul vieții din lagăr.

Unii au trădat de bună voie – și aceasta, posibil, l-a încurajat pe maiorul Von Busse, comandantul lagărului Stralsund de a mai obține iscălituri, folosind chiar amenințări, până-n ultima clipă a plecării tuturor prizonierilor spre Țară. Mai mult decât atât, în ziua plecării, ofițerii români au fost supuși unor percheziții absurde și li s-au confiscat bunuri personale, unele oferite chiar de Crucea Roșie.

Ceea ce m-a impresionat la textul redactat de „elev-plutonier” Milea Gheorghe din Regimentul 7 Vânători, este formularea titlului înscrisului său, „Memoriu de fapte care nu trebuiesc trecute și ascunse sub vălul tăcerii” (volum, p. 336-344)!

În adevăr, nu avem voie să „ascundem sub vălul tăcerii” cei doi ani de prizonierat.

Să ne întrebăm de ce s-au purtat nemții atât de urât cu prizonierii români?

Da, ne ajută să înțelegem sublocotenent Almășanu Dumitru, Regimentul Vâlcea nr. 2, care în memoriul său, reproduce cuvintele unui general medic german.

Și pornind de la acest exemplu, să ne gândim la modul cum s-au comportat medicii români – fără a fi generali – cu prizonierii, și cum a putut gândi acesta! Și în acest sens, aș recomanda cititorilor noștri memorialul Între două fronturi, de Dr. Dominic Stanca (Cluj, Editura „Patria”, 1935).

Oare acel medic general german nu a depus Jurământul lui Hippocrate?!

Spune acel general-medic: „Nu uitați că sunteți prizonieri și că ați pornit război contra Germaniei”.

Dar, Doamne, cine a luat decizia și a pornit întâi și

întâi războiul?

În fond, cine a jucat, în istorie, rolul de „meseriași în ale războiului care își cunosc bine meșteșugul, fiindcă o viață întreagă nu au făcut decât să ucenicească în atelierul distrugerii de oameni”, după cum scrie Scarlat Struțeanu soției sale Fulvia Slavici, la 21 septembrie 1917?!

Ei bine, sublocotenent Almășanu Dumitru a fost grav rănit. Deși nevindecabil, va fi transportat, în ziua de 25 decembrie 1916 în Germania, în lagărul Stralsund, la Marea Baltică. În memoriul său, fraza aceasta spune totul. Dar, totul:

„Nu vom uita viața întreagă mizeria indescritibilă ce am îndurat în acel loc de surghiun, unde frigul era așa de grozav încât în barăcile de scânduri în care eram condamnați să locuim, nu puteam sta ziua și noaptea decât îmbrăcați complet, cu mantaua și cu căciula pe cap. Din cauza frigului, să o declare aceasta toți ofițerii ce au trecut prin acel lagăr, nu ne puteam spăla pe ochi cu zilele întregi și nici nu îndrăzneam să ne scoatem hainele de pe noi. Îngheța în camere apa în sticle sau pahar...” (volum, p. 348-358). Dacă ofițerii aveau parte de un asemenea tratament, ne putem închipui soarta soldaților simpli?!

De aceea, generația de astăzi, generația de mâine, toate generațiile viitoare, să afle ce înseamnă Războiul și Prizonieratul – și – să țină minte că nimic din aceste grozăvii „nu trebuiesc trecute și ascunse sub vălul tăcerii”!

Munca de cercetare desfășurată de Mirela Florian este cu atât mai valoroasă cu cât i s-au alăturat mulți deținători de documente care simt mângâiere, postumă, doar prin conservarea acelor pagini sângerânde.

Scrisori de pe front este mai mult decât o carte. Ea este, mărturisește însăși autoarea, o „călătorie inițiată”. A muncit mult, a avut multe așteptări, dar și decepții. E drept, ar fi dorit să se înfrunte cu o mai mare diversitate de teme dramatice. De ce nu i s-au îndeplinit dorințele? Totul are o logică. Cu certitudine, mulți soldați și ofițeri români, implicați în Primul Război Mondial (pe front și în lagăr), nu au mai avut puterea – sau nu au mai vrut – să-și recompună (în scris) ororile prin care au trecut. Și-n afirmația mea, mă bazez pe atitudinea unui scriitor, Horia Furtuna. El a creat un ciclu de poeme, În sârmele ghimbate. Și-atât. În Arhivele Militare Centrale doar niște notații de tehnică strict militară. Cu certitudine, nu a vrut mai mult. Nu a vrut să refacă cei doi ani de groază de la Stralsund. Punct. Și ca el or fi... cu zecile, cu sutele!

Să încununăm volumul acesta – și amintirea bravilor noștri înaintași anonimi – doar cu ceea ce a ieșit la lumină. Acum, prin acest volum, mulțumind cercetătorului științific Mirela Florian.

Datoria noastră, după cum afirmă, și Filip Florian în prefață, elogiul nostru „numelor neștiute”. „Adâncă

FILOZOFIA, RELIGIA, ȘTIINȚA ȘI... POLITICA (2)

Vavila POPOVICI

Continuare din numărul trecut

Adaug umila mea părere cum că această judecată trebuie să fie urmată și în zilele noastre. Lumea are nevoie de conducători înțelepți, a căror cultură, moralitate și viziune să fie exemplară. Nu putem face rabat principiilor înalte la care s-a ajuns cu greu, după nenumărate experimente, de-a lungul secolelor. Doar felul în care trebuie condus fiecare popor, stabilirea legilor care trebuie să corespundă nivelului de civilizație, exigența respectării acestor legi, sunt probleme asupra cărora trebuie să gândim, deoarece fiecare etapă a istoriei aduce ceva nou cu ea și nu avem dreptul la decădere. Legislația trebuie să vină în ajutorul vieții, să aducă oamenilor liniștea și fericirea și nicidecum să ducă la un minus de moralitate.

Dar să revin la „Republica” care se încheie cu „Mitul lui Er”, prilej pentru Platon de a prezenta ideile sale despre suflet și despre viața de după moartea trupului. Platon credea în nemurirea sufletului și în răsplata pe care zeii o pregătesc celor buni, și pedeapsa rezervată celor răi, corupți, care au impus sisteme politice în defavoarea poporului, gândindu-se doar la propriul interes și prestigiu.

Pentru el Filosoful-Rege este guvernantul ideal format pentru a conduce sufletele subalternilor în împărăția zeilor, unde se trăiește adevărata viață pentru care au fost creați. Dezordinea într-un stat se produce când legile sunt rele sau ele nu sunt respectate.

Ideile sunt ale sufletului care este simplu, nemuritor. Cunoașterea Ideilor este doar o reamintire a sufletului încarcerat în corpul fizic. Menirea sufletului este să pregătească omul pentru moarte (eliberarea sufletului nemuritor și întoarcerea în lumea ideilor); condiția eliberării definitive a sufletului este o viață virtuoaasă; filozofia este pregătirea sufletului pentru recunoașterea imortalității sale.

Platon a fost un spirit întreprinzător și activ, veșnic în căutare de noi cunoștințe, însetat de realizarea unor noi opere sau de ascultarea unor măestri. A reușit să deschidă la Atena o școală filosofică, printre ucenici numărându-se și Aristotel, transformată mai târziu în Academie. Se spune că pe frontonul Academiei erau trecute cuvintele: „Cine nu e geometru nu poate intra aici”. Matematica (geometria) a jucat un rol deosebit atât în structurarea planurilor de studii în Academie, cât și în fundamentarea teoriei metafizice a lui Platon. Fiind preocupat nu doar de filozofie, ci și de studii politice, Academia înființată de el a devenit în timp o adevărată pepinieră de funcționari și oameni politici. Ea a funcționat aproape 1000 de ani. După înființarea Academiei, Platon s-a întors în Siracuză, sperând să poată înlăptui planul său de a face o legătură între filozofie și politică. Dionysos cel Tânăr care domnea la acea vreme în Siracuză l-a dezamăgit, acesta alegând rolul tiranului, excluzând treptat filozofia din viața sa,

pentru care fusese instruit asemeni tuturor conducătorilor. Platon îl sfătuisese să renunțe la expedițiile de jaf împotriva etruscilor, fiindcă erau imorale, nu ele fiind cele care puteau însănătoși finanțele țării, soluția fiind reducerea cheltuielilor la curte și încurajarea agriculturii. Cred că Platon nu luase în seamă că oamenii care nu mai vor să „crească” nu mai primesc sfaturi. Ei se cramponează de o limită a cunoașterii, a înțelepciunii.

Platon a plecat din lumea aceasta la vârsta de aproape 80 de ani, îngândurat în privința viitorului politicii și filosofiei. S-a stins din viață, după cum spunea Cicero, „cu condeiul în mână”. Ne-a lăsat numeroase sfaturi privitoare la eficacitatea conducerii și modurile în care aceasta trebuie exercitată. În esență, acestea se reduc la trei principii fundamentale pe care orice lider trebuie să le respecte. Primul dintre acestea se referă la cunoașterea binelui. Fiecare conducător este dator ca, printr-o disciplină intelectuală și morală să ajungă la deosebirea binelui de rău și să urmeze calea cea bună. Cel de-al doilea se referă la necesitatea unei continue educații, instruirii. În opinia lui Platon, fiecare om care aspiră să devină liderul celorlalți este dator să aibă o cultură și o pregătire cu mult superioară maselor. Cel de-al treilea principiu cuprinde existența timpului liber. Cine nu își poate permite luxul de a gândi și nu are suficiente resurse materiale pentru a o face, nu va reuși să se desăvârșească suficient.

Părerea lui Platon cu privire la Imperiul Atlantidei înghițit de potop, a fost că aceasta s-a întâmplat deoarece locuitorii lui s-au scufundat în corupție și materialism, corupția și orgoliul conducând la ruină. Astfel cataclismul a șters pentru totdeauna Atlantida de pe harta lumii.

Foarte incitante sunt parabolele pe care le-a adus în discuție în scrierile sale. El spunea că este imposibil să devii o persoană dezvoltată intelectual dacă eviți să gândești. Oricât de mult am acționa sau citi, fără gândire și fără o practică susținută a principiilor adoptate nu putem crește spiritual.

Platon susținea că divinitatea, ca și sufletul, nu este corporală; numai astfel este ea nepieritoare și nu este supusă schimbărilor. Ideile sunt cauzele și principiile prin care lumea obiectelor naturale este ceea ce este. A admis două principii ale tuturor lucrurilor: divinitatea și materia; divinitatea o numește rațiune și cauză; materia nu are nici o formă, nici limită și din ea se formează lucrurile compuse; la început ea se află în mișcare dezordonată, iar divinitatea socotind ordinea preferabilă dezordinii, a strâns-o într-un singur loc. Această substanță a fost transformată în patru elemente: focul, apa, aerul și pământul, din care s-a născut lumea și tot ce se află întru-înăsa. Dintre aceste elemente numai pământul nu este supus schimbării, cauza fiind particularitatea figurilor geometrice care îl constituie.

Pentru frumusețea și profunzimea dialogurilor, voi transcrie doar câteva dintre concluziile cuvântărilor, în prim plan fiind cele ale lui Socrate:

„Universul este compus din foc, apa, aer și pământ; din foc, ca să fie vizibil, din pământ ca să fie solid; din apă și aer, ca să fie proporționat.”

„Timpul a fost creat ca o imagine a eternității. O dată cu crearea universului ia ființă și timpul.”

„Materia primește ideile și astfel dă naștere substanțelor.”

„A fi înțelept, înțelepciune și cunoștința de sine înseamnă să știi ce știi și ce nu știi.”

Și apropo de umorul lui Socrate: „Ce bine ar fi, Agaton, dacă înțelepciunea ar avea darul să se scurgă, ori de câte ori ne atingem unii de alții, de la cel ce are mai multă la cel cu mai puțină; să fie așa, ca apa care trece prin fitilul de lână, din vasul mai plin spre cel mai gol!”

„Nu orice Eros este frumos și vrednic de laudă; ci numai acela care

ne îmbie să iubim în chip frumos.”

„Ar trebui prin lege să se oprească iubirea celor prea tineri, pentru a nu se risipi atâta zel în vederea unui lucru nesigur; căci la copii este nesigur dacă împlinirea îi conduce spre viciu sau virtute, în ce privește spiritul sau trupul.”

„Cine iubește, chiar dacă ar călca jurământul, este iertat de zei...”

„Rău este iubitorul de rând, cel ce se îndrăgostește de trup mai mult decât de suflet. (...) Căci odată ofilită floarea trupului ce a iubit, dragostea „zboară și dispare”, dând de rușine multe vorbe și făgăduieli ce-a făcut. În schimb cel care iubește însușirile sufletești, tocmai fiindcă are această înzestrare superioară, rămâne îndrăgostit întreaga viață, ca unul care se contopește cu ceea ce este permanent.”

„Pentru orice om cu minte, cei puțini dar inteligenți sunt mai de temut decât proștii mulți la număr.”

„Astfel creația este cauza ce stârnește orice lucru să treacă de la starea de neființă la aceea de ființă. În chipul acesta, creațiile ce se fac prin orice tehnică sunt poezis-uri, iar creatorii lor, oricare ar fi, s-ar numi „poeti”.

„Este o veche credință de care ne aducem aminte, potrivit căreia sufletele plecate de aici există dincolo; apoi, ele se întorc aici, născându-se din lumea celor morți. Dacă lucrul este așa, dacă cei vii renasc din sânul celor morți, atunci unde ar putea sta sufletele noastre decât acolo?... Putem recunoaște și acest lucru, că cei vii întru nimic mai puțin nu provin din cei morți, pe cât cei morți din cei vii. Acesta fiind faptul, ne este îndeajuns dovedit că sufletele celor morți neapărat există într-un loc de unde iarăși să se poată ivi.... Căci iată: dacă ar fi numai cădere în somn și n-ai încuviința că există și o trezire a ceea ce este adormit, toate ale naturii s-ar curma într-o zi...dacă-ar muri tot ce se bucură de viață și dacă, o dată murind, ar rămâne în această stare și n-ar mai reînvia, oare n-ar mai urma cu necesitate că, murind toate, le va stăpâni moartea, iar viața va dispărea cu desăvârșire? Căci dacă din cele moarte nu se nasc cele vii și dacă cele vii mor mereu, ce mijloc este de a nu

se pomeni totul într-o zi cufundat în moarte?”

„La moartea fiecăruia dintre noi, se zice că un înger păzitor, hărăzit de soartă drept călăuză încă din timpul vieții, îl duce într-un loc unde trebuie să se adune toți morții, spre a fi judecați.”

„Trebuie să spui deci cu toată hotărârea că înmormântezi trupul meu. Și să-l îngropi cum îți va plăcea, sau după datina care ți se va părea mai bună.”

Încheind aceste scurte cunoștințe despre cei doi filozofi de seamă ai Greciei antice – Socrate și Platon –, înțelegem că s-au preocupat de sufletele oamenilor, de spiritualitate, atrăgând în acest mod atenția asupra faptului că lumea fizică nu e tot ceea ce există. Ființele umane nu sunt numai materiale, ci, de asemenea, posedă un suflet-duh. În jurul nostru există o lume spirituală, de care trebuie să fim conștienți și căreia trebuie să-i acordăm atenția cuvenită. Adevărata valoare a spiritualității este faptul că ne trimite înspre ceva și cineva care există dincolo de această lume fizică, cu care trebuie să intrăm în legătură.

Spiritualitatea este Roadă Duhului Sfânt pe care acesta îl produce în viața unui om: „dragostea, bucuria, pacea, îndelunga răbdare, bunătatea, facerea de bine, credințioșia, blândețea și înfrânarea poftelor” (Galateni 5.22-23). Religia este îmbrăcăminte prețioasă a spiritualității, constituită dintr-un set de credințe și de ritualuri care duc o persoană într-o relație corectă cu Dumnezeu.

În zilele noastre valorile morale au fost înlocuite cu cele materiale precum lăcomia, interesul omului fiind doar creșterea avuției materiale și nicidecum a celei spirituale care-i pare de prisos. Or, lipsa credinței, a moralei, pervertirea spiritului curat într-unul mizerabil, sunt cauzele tuturor relelor, a neajunsurilor, a dezechilibrului social. Este ceea ce spune autorul francez Jean-Claude Larchet în cartea sa „Terapeutică bolilor spirituale”, despre duhul neliniștit al acestui veac care „sporește fără încetare numărul celor mutilați sufletește”.

POSTFAȚĂ LA VOLUMUL „TAINA SCRISULUI”

Daniel IONIȚĂ

„La început era Cuvântul... și cuvântul era cu Dumnezeu... și cuvântul era Dumnezeu...”

Ca oameni, facem fără doar și poate, parte din regnul animal. Dar ne deosebim de celelalte vietăți, inclusiv de celelalte mamifere, într-un mod fundamental. Putem reflecta asupra situației

noastre, conștientiza această reflecție, și - cel mai important lucru! - putem exprima aceasta prin cuvinte. Aceaste calități ne fac deosebiți de celelalte creaturi în mod fundamental. Cuvântul, această reflecție a conștiinței de sine, ne aduce aproape de Divinitate într-un fel în care nici o altă formă de viață de pe planetă nu e în stare.

Nu știm care au fost primele cuvinte rostite de înaintașii noștri. Au fost oare cuvinte de iubire, de durere, de bucurie, de ură, de luptă? Cel mai probabil au fost cuvinte care să descrie natura care-i înconjură și frumusețea ei nemăsurată. Apoi, poate că o rugă de mulțumire la adresa Atotputernicului să se fi strecurat de pe buzele lor către cer. Nu știm precis! Este o taină...

Ceea ce George Roca face cu brio în aceste volume, este de a pune la un loc, într-o colecție ce reprezintă un concept fenomenal, și anume: el provoacă un grup de ființe umane cu totul deosebite - scriitorii, să-și reamintească și să descrie care au fost primele lor cuvinte... scrise. Apoi, îi întreabă ce anume, în contextul existenței fiecăruia, a determinat acest demers fundamental, care le-a schimbat viața.

Vedeți, artiștii - iar scriitorii fac parte din acest grup de ființe umane deosebite - sunt cei care consemnează și depozitează pentru posteritate bogăția de spirit a umanității. Cunoaștem o mare parte din ceea ce s-a petrecut în epoca neolitică din cioburile de ceramică pe care artiștii le-au pictat pentru vasele folosite zi de zi.

Cunoaștem mare parte din ce s-a petrecut în antichitate pentru că scriitori anonimi au scris Epopea lui Ghilgameș, sau Psalmii (atribuiți lui David), sau Cartea lui Iov, Mahabarata. Apoi au apărut autorii, Homer, Aristotel, Plato, Homer, etc. Această „depozitare” a devenit mult mai intensă în timpul Galaxiei Guttenberg, și apoi a crescut exponențial odată cu apariția internetului. Însă în esență natura ei a rămas aceeași...

Dar scriitorii nu au doar un rol pasiv, acela de a ne reaminti de unde provenim, călătoria pe care strămoșii noștri au străbătut-o fie istoric sau artistic (spiritual - arta implicând în mod nemijlocit spiritul uman). Ei au un rol mult mai mare, și activ mult după ce ei ca ființe umane au dispărut: scrierile lor, fie că au scris pe piei de animale și pergament cu mii de ani în urmă, fie că scriu acum prin mediul computerizat al internetului - continuă să ne afecteze identitatea, felul în care gândim și vedem lumea, felul în care emitem judecăți de valoare, esența noastră adâncă - fie ca indivizi, fie chiar ca societate. De multe ori această uriașă și pătrunzătoare influență se poate petrece la mulți ani după ce scriitorul nu mai există...

De aceea ceea ce întreprinde George Roca în aceste volume mi se pare crucial. El îi invită pe acești scriitori să reflecteze (cum am spus, o caracteristică de bază, ce ne deosebește de alte vietăți), și să raporteze pentru noi și pentru posteritate care au fost primele lor cuvinte... scrise. Cuvinte care le-au pecetluit soarta de a deveni scriitori. Rezerovare pentru memoria cultural-artistică a umanității.

Plasa de pescar-de-scriitori a lui George Roca este aruncată pe o suprafață enormă - poeți, prozatori, dramaturgi, jurnaliști, esești, istorici, etc - toți sunt incluși.

Dar George Roca face ceva mai important chiar decât acest lucru. Afară de categoriile de scriitori incluși, el nu uită pe mulți dintre scriitorii români care au fost uitați... de România, deși aceștia nu și-au uitat țara lor de baștină. Se fac multe demersuri literare, antologii etc, unde scriitori afirmați în afara țării nu sunt incluși, dovedind marele adevăr al dictonului „ochii care nu se văd, se uită”... dacă nu mai locuiești în România, și nu faci parte din „cercurile” stabilite acolo...

George Roca, redactor cu mare experiență de reviste literare online (mai există, sau mai sunt oare relevante revistele literare tipărite?!), și-a petrecut ultimile trei decade din viață adunând la un loc, și încurajând să publice, scriitori de limbă română de pe toate meridianele lumii - de la București, la New York, la Auckland, la Sydney, la Tel Aviv, la Stuttgart etc. etc. etc.

Nu cred că există vreun redactor de revistă literară

românească care să fi făcut vrodată mai mult pentru literatura română – răspândită acum în jurul globului – care să fi realizat atât de multe proiecte, să fi pus în legătură unii cu alții atâția scriitori de pe atâtea meridiane, să aibă acest rol de liant al literaturii române de pe Terra. De aceea, „Taina scrisului”, vine cumva atât de natural. Faptul în sine, dacă luăm în considerație pedigree-ul și istoria editorului, nu surprinde. Dar asta nu trebuie să ne facă să ignorăm cumva importanța momentului.

„Taina scrisului” ne amintește că la început era Cuvântul. Ne amintește cât de cruciale sunt primele

cuvinte pe care le așternem ca scriitori - fie pe hârtie, fie pe ecranul calculatorului. Dar ne mai amintește și cât de crucial este rolul unui redactor care își ia riscul (foarte mare!!!) de a publica un nou scriitor, ca să-i ofere șansa de a deveni un depozit al memoriei omenirii și un dirigitor al conștiinței noastre a tuturor.

Doresc ca acest volum să fie citit de cât mai mulți! Poate că va inspira pe câția din noi să punem mâna, fie pe pix, fie pe keyboard-ul computerului, și să devenim purtători ai Cuvântului scris – cuvântul care rămâne, cuvântul care ne aduce mai aproape de Divinitate.

BUCUREȘTI BUCURIEI ȘI AI TRISTEȚII

Magdalena BRĂTESCU

Când am văzut lumina zilei pe lumea aceasta fascinant-deprimantă, prima gură de aer pe care am tras-o în plămâni a fost a Bucureștilor. De atunci mi s-a impregnat în fiecare fibră și a rămas în mine chiar și când

m-am smuls din rădăcini. Mirosea a regina nopții, a liliac și a pâine proaspăt ieșită din cuptor. Am plâns. Și de atunci, plâng mereu de emoție și nostalgie, de bucurie și tristețe, de câte ori îl respir.

Mă tulbură și azi amintirea străzilor tăcute ale copilăriei, mărginite de salcâmi, oțetari și castani, pe care în zadar le mai caut în locurile știute pe harta prezentului. Ele au rămas veșnice doar în fototeca memoriei mele. Totul părea atunci scăldat într-o lumină specială, cenușiu-prăfoasă, filtrată parcă. Și oameni erau blânzi, milostivi, deschiși, iertători. Veselia râdea în noi, în ciuda lipsurilor. Cântam, dansam, mergeam ore în șir pe jos până la Șosea ca să ne plimbăm pe Aleea Trandafirilor. Iar tramvaiele alunecau pe șine, în ritmul lor monoton, niciodată grăbit, ca însăși viața noastră.

Au venit și vremuri grele, când călătoream atârnată în ciorchinele de pe scara autobuzului, când cozile pentru sfânta mâncare, cea de toate zilele, erau nesfârșite în spațiu și timp, când cărțile bune-rele se tipăreau în sute de mii de exemplare, aveau prețuri derizorii, dar se vindeau numai pe sub mână. Vremurile întunerului, ale fricii și groazei de ceilalții. Și de noi înșine! Când femeia și-a pierdut orice urmă de respect omenesc și a fost

transformată cu de-a sila într-o fabrică de nașteri. Când posturile de conducere erau ocupate de nulițăți. Când, cazați în blocuri moderne cu calorifer, am ajuns să regretăm soba de teracotă lângă care ne-am fi putut încălzi.

Totuși am continuat să iubesc micul meu Paris zdruncinat de cutremure, și nu mă refer numai la cel de pământ ci și la demolările unor cartiere întregi, cu case-minuni de arhitectură, la bisericile strămutate sau distruse. Nici în apartamentul meu, în fortăreața mea de ziduri aievea și închipuie, închisă cu trei zăvoare, nu m-am mai simțit în siguranță. Mi-am luat zborul. Am fâlfâit din aripile mele de sticlă, fragile, transparente, din care n-au întârziat să cadă cioburi, așchii subțiri, dureroase și țândări, una câte una.

Dorul m-a întors în București, ascunsă sub masca ochelarilor de soare pentru ca orașul părăsit de mine să nu mă recunoască, să nu-mi vadă lacrimile când hoinăream prin fața vitrinelor, de data asta încărcate, prin librăriile arhipline unde nu mai intră nimeni, prin piețe de cartier cu cireși și fructe de pădure. Bătea un vânt uitat și dușmănos purtând cu el praful străzilor cu nume noi și puful alb al plopilor ca pe o ninsoare caldă. Trecuse timpul când mă-nfioram văzând clădirea Casei Scânteii, pentru mine semnul că am ajuns în capitala nașterii mele și a fiului meu. Constatasem deja că numai la Moscova sunt șapte surori identice, la Berlin încă una, și cine mai știe pe unde... Ah, cât de discutabilă e unicitatea!

Mănată de curiozitate, am mers cale lungă de la artezienele aducând vag cu cele din Place de la Concorde, dar completamente lipsite de patină, culoare și personalitate, am trecut printr-un Champs Elysées mai întins și mai lat decât cel original, dar fără viață, fără magazine, fără cafeenele, fără agitația specifică unei mari și vechi metropole europene când, deodată, ridicându-mi privirile spre cerul cenușiu și norii îmbufnați, am zărit la orizont o clădire imensă, situată pe Dealul Arsenalului. Aproape cât Pentagonul! Și mai mare decât Piramida lui Keops! Din ce mergeam, ea se depărta de mine. Mă bătea gândul că lăcașul Zmeului zmeilor e de neatins pentru muritorii de rând. Cum însă nimic nu poate învinge o voință nestrămutată, am răzbit până la urmă. Ușa

sculptată din stejar masiv s-a deschis, iar eu m-am strecurat cu pași înăbușiți de enormele covoare țesute manual. Bogăția plafonierei din cristal de Mediaș m-a vrăjit. Ca și tablourile lui Sabin Bălașa reprezentând figuri pe jumătate îngerești, cu coame stufoase și culori gingașe în obrajii fragezi, cu trupurile plutind în aerul pământesc. Doamne, ce mică m-am simțit înconjurată de toată splendoarea de proporții gigantice! Și-aș mai fi mers așa, drum de vară, până-n seară, dacă nu m-ar fi dovedit ostenelele, căci n-am putut trece cu pasul cele o sută de săli. Și-apoi, te cam sastești, iarăși aplice de cristal cu bronz, iar draperii de catifea de zeci de metri, brodate cu fir de aur și argint de măicuțele de la Mănăstirea Agapia, iar uși gigantice de cireș, fag, stejar, iar policandre de sute de kilograme, iar caisson-uri sculptate în tavan, iar podele de marmură roșie, albă, neagră... Perfecțiunea e plicticoasă! Trebuie să găsești neapărat defecte... Iată, nu există aer condiționat. Și de ce? Pentru că Zmeul se temea de tuburile lui prin care, liberi, curenții reci i-ar fi răgușit prețiosul glas... sau pe acolo s-ar fi putut infiltra gaze otrăvitoare ce l-ar fi amuțit... Da, nu sunt nici ascensoare, căci o coborâre triumfală pe trepte largi dar scurte, înaltă în ochii privitorilor. Am aflat că au fost voci care cereau ca această construcție megalomano-căpcăunică să fie dărâmată, altele propuneau să se închirieze pentru nunți și că autohtonii refuză să o viziteze. Le trezește resentimente sau se tem de stafia Zmeului zmeilor care bântuie prin sălile pustii și tăcute? Brrr!

Am cedat atracției magnetice a Muzeului Țăranului Român. Încă de la intrare, inima mea a început să-și iuțească bătaile. Costume populare, vase de ceramică, modele de broderii, suluri de borangic străveziu ca pânza de păianjen. E un mister cum ies oare din mâinile butucănoase, asprite de muncile câmpului, de trebile gospodăriei și de ger, asemenea țesătură diafană din fir de tort!

Și fiindcă nu concep o vizită prin Bucureștiul iubit fără să mă plimb hai-hui prin oazele lui de verdeață, am colindat prin Cișmigiu, Grădina botanică și Parcul Herăstrău unde m-au îmbătat mirosul florilor și măreția arborilor bătrâni, aceiași de altădată, cărora încă mai am să le spun secrete la urechea trunchiurilor crăpate de vitregii. O dată, împinsă de curiozitate, am eșuat seara în Restaurantul „Grădina Doamnei”, singurul care-și face reclamă pe harta Bucureștilor împărțită la aeroport ca având program folcloric. Ornamentația era pitorescă, frizând kitsch-ul, capete de mistreți, colecție de coarne, jderi și vulpi împăiate, ceramică de Horezu, ștergare și linguri, tot dichisul! Mâncarea sub orice critică, dar știam a priori că plătesc pentru spectacol. Orchestra și cântăreții m-au delectat cu vechi și cunoscute melodii populare, iar trupa de dansatori m-a făcut să pocnesc din degete și să bat din picioare în ritmul jocului. Totul s-a încheiat cu o periniță financiară la care erau invitați pe scenă absolut toți consumatorii cu condiția să depună pe năframa așternută pe podea o ofrandă bănească. În drumul de

întoarcere spre hotel, am dat de un cetățean turmentat care, sprijinit de o mașină, debita fără întrerupere toate vulgaritățile pe care le-am auzit în întreaga mea viață.

A doua zi, am vrut să mă sui într-un tramvai, căci mi-era dor de zăngănitul roților pe șinele vechi și de priveliștea străzilor pe care tot încercam să le identific. Cum așteptam în stație, privirile mi-au căzut pe vitrina unui birou de vânzări și închirieri de locuințe. M-am holbat neîncrezătoare. O casă în Bucureștii Noi, un milion și jumătate de euro, alta două milioane, erau și de trei. Chiriile se ridicau la trei până la cinci sute de euro. Pentru cine să fi fost prețurile acestea? Că dacă n-ar fi, nu s-ar povesti...

Din Țara Laptelui și-a Mierii în care locuiesc de aproape patru decenii, cea înconjurată de dușmani, asupra căreia cad rachete, șrapnele și katiușe, și unde pândește pericolul bombelor chimice, biologice și nucleare, singura mea legătură cotidiană cu Bucureștii e înlesnită de programele televiziunii internaționale române. Astfel aflu în fiecare dimineață despre canicula verii și nămeții iernii, mai văd câte un film vechi reluat de câteva ori ale cărui replici le știu pe dinafară dar continuă să mă emoționeze, mă îngrozesc de noul accent americano-italiano-rom al dulcii și frumoasei mele limbi materne, acum împănată cu neoneologisme și cu expresii vulgare, ascult certuri mai aprige decât la ușa cortului, sunt pusă la curent cu idilele dintre fotbaliști și manechine, cu siliconările, amantlăcurile, sinuciderile, accidentele de circulație, bețiile, etnobotanicele, șpaga și nepotismele vechi-noi, remanierele, plebiscitele, suspendările, revenirile la Cotroceni, nunțile-botezurile-tăierile de moț incluzând numărul de porci, viței, sarmale și alte bunătăți servite sutelor de invitați, cu precizarea firmelor la care au fost comandate rochiile de seară, gențile și pantofii, cu lăutarii plini de aur interpreți de manele și banii fără număr care li se aruncă. Și pensionarii care n-au cu ce să-și cumpere medicamente și să-și plătească gazele când vine frigul, credincioși-crezători disperați în minunile moaștelor Sfântului Dumitru... și salariații cărora li s-a tăiat un sfert din salariu și li se fac promisiuni... și câinii vagabonzi care omoară, dar sunt protejați de asociațiile iubitorilor de animale... și cât costă un masterat sau un doctorat... până la ce procent a scăzut promovabilitatea la bacalaureat, câte mașini de jumătate de milion de euro circulă pe străzi, și mascații care descind în forță, și cartiere rezidențiale, Paradisul verde, Mall-uri ultramoderne, rețele de supermarket ale căror rafturi doldora de marfă te îmbie să-ți umpli cărucioarele, Centrul Vechi renovat, animat și pitoresc, teatrele dramatice, Opereta și Opera unde cu greu găsești un loc liber, cu artiștii talentați, devotați, entuziaști, Podul Basarab... și atâtea alte minunății!

Ah, Bucureștiul meu iubit, săpat, scormonit, peticit, înflorit, aglomerat, sărac și bogat, Bucureștii bucuriei și tristeții, adio, dar rămân pe viață cu tine în suflet și-n minte!

Din PÂN LA DUMNEZEU **(SCRIPTE)**

George ANCA

ARGHEZI

August, 2010. Vedem ce iese, cititorule care, se zice, nu mai ești, ca și mine. Eram la spital. Piațeta în potcoavă neagră se deplasează pe apă sub pescăruși. Și așa ni se lasă copii de literatură. Nici diabetul nu-l voi duce până la capăt, dar romanele.

Dacă avea studii superioare nu mai era împușcat. Intelectualii sunt elemente consultative. Surzii n-au înțeles niciodată un film românesc. Dăruimi ce ridică dușmanul de un sânge. Fidelitate clădită pe trădare. Urmele ne înconjoară, ne sufocă, ne acoperă lumina. Ne trezim împușcați de vreun idiot.

A dispărut sicriul cu trupul fără deget al sfântului Nicodim. Roessler, Roller. Les vieux bandes. Rușii nu vorbește în dodii. Calvin recognized the power of music. Liana trăiește la Calvin, în Elveția, de-l pomeneste pe Voltaire, isihastii andrucovicieni pe care-i frecventase trei ani.

Septembrie. Cine mișcă nu mai mișcă. Maniere, remaniere. Lustrat, spânzurat de lustră. Nație de subsol cu probleme la colivie. Iei o armă și faci un gest de disperare cu oameni inteligenți, nu cu toate gutuile. Ultimul la coadă să tremure din noadă. Fură și praful de pe ficus.

Mări a murit de ziua ei și a

intrării în Uniunea Europeană. Tot își făcuse rost de băutură și la reanimare. În anecdotă, doctorul îi explica fetei că părul pubian îi crescuse natural, și nu e blestemată, uite și lui, vai, el e și mai blestemat, i-a crescut și furtunul aspiratorului.

Ceva nu mi se învârtă rotund. Același tip de frisoane. Tonul strămutării. Te-a luat valul și mi-ai luat calul. Țara cu cracii în sus. Țărâna grea. Incubo. Lup ziua, miel noaptea. S-a arestat singur. În spatele arestărilor se ascunde misterul cucului de bronz.

Mare parte din rău vine la noi din gene. A nu termina niciodată o frază. A scrie roman psihologic. Pancreasul nu se vede în negura gazelor. Justiția nu este altceva decât un cadavru în cătușe. Cătușe rimează cu căpușe. Bătut la ușă, împușcat în freză.

N-am vrut să-l omor, doar să-l sperii. Un țigan din Dăbulești a murit înecat după ce se aruncase în râu să salveze un copil de român. Statul asigură infractorilor condiții mai bune decât oamenilor cinstiți. De ce să nu-l spânzuri și să scapi lumea de o fiară turbată?

Am mai multe vieți decât o pisică. Ei, asta e, l-am omorât. Iau zece ani pentru un prost. Nu trebuia să scoată cuțitul, a sărit primul la bătaie. Suntem golani, ori nu mai suntem. Din cauza la protv, că ei au difuzat cu ciorcălanu ăla analfabet.

Subspecii. Voi îi faceți vedete. Nulitatea asta absolută am văzut-o cu o zi înainte de

crimă invitat la tâmpitul ăla de Capatos și la boul ăla handicapat de Mihai Morar. Cine, un coate goale, un criminal din care se inspiră alții... A scos cuțitul și a lovit în inimă.

Dacă eram tatăl victimei, l-aș aștepta pe criminal până iese din pușcărie, îl anesteziez cu ceva tare, îi leg mâinile să nu piardă sânge și i le tai cu toporul, le arunc în canal și chem salvarea, să scape cu viață. Să mai omoare dacă poate.

Mai lăsați tupeul de borfași că ajungeți la Reînvierea 2. Moarte pentru moarte, eu în locul tatălui celui decedat aș trăi doar ca să-l omor pe criminal. Oltenii își spală păcatele dacă îl omoară pe individ, oricare ar fi erou, nu-l ratezi pe acest ucigaș, justiția poate să-l scape, voi nu trebuie.

Dă-l în fasole, are pata pusă pe monoclu. Pe politician îl aleg eu, hoțul mă alege pe mine. Sparge cu pumnii tăi butoaiele astea kaghebiste. Două cârțițe, una, mi-e așa de rușine că îmi vine să ies din pământ. Dacă nu știi ceva ești nevinovat? O tumoare ne apasă pe hipotalamus.

Vocale aleatorii, lahwe, sunt ceea ce sunt, sunt ceea ce este. Damigeana când e plină și femeia când e goală. Întunericul și lumina ne balansează în vrie ideală spre recunoaștere, din seninul inconștient al nădejdlor refulate.

Unii dintre deținuți mâncau varul de pe pereți. Attached are documents of payment. Predau

→ Continuare în pag. 31

ALEXANDRU FLORIN ȚENE CĂRTURAR, APOSTOL, CTITOR DE CUVINTE

Florica R. CÂNDEA

Recentul volum *Aventura ideilor-Critică literară și eseuri*, poartă emblema Editurii Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, București, 2018 și Tiparul Cormina Print cu un Concept grafic și copertă, Ovidiu Zănfir.

Dând paginile înapoi, cum însuși distinsul autor, Al. Florin Țene mărturisește,

vom afla despre vârsta fragezilor ani, precum dăde în poala bunicii, vârsta Buletinului...când primul poem i se așeza, molcom, pe Fruntea inspirației!

E, de altfel, un Mod de Viață, iată, acum la o altă vârstă, aceleași canoane cât un Apostolat îi macină gândurile și se îndreaptă înspre cititor cu noul volum, care se aspiră în peste două sute de pagini, într-o inefabilă grafică, cu o Postfață semnată de Doru Dinu Glăvan.

Se desprinde, din scriitura acestei cărți ca o Memorie sau Addenda sau Catehet sau Ctitoria Vieții ...cu scuze, că ne permitem Titluri...dar lectura aceasta ne mână condeiul degetelor spre un Tot, un Întreg, care, oricum l-am numi, tot o Carte Altfel se poate numi...căci, nu-i așa, ce suntem pe pământ ..Decât o Aventură!!!!? pe care, volens-noles, ne-o mai și asumăm, uni fericit, prin scrieri de idei, alții de idei prăduite, alții prin of-uri prăfuite ș.a.m.d.

Cartea, deși pare a fi una biografică, este un Mănunchi de Idei frumos orânduite, așa cum un Cărturar prinde în Cortul pribegiei Sale Amintiri, Eseuri, Apologetice tocmești cu viața, Didascalii, mai mult sau mai puțin urmate de alții, Dialoguri cu Sinele sau prin alții ș.a.

Aceste Însemnări, nu puține la număr, converg spre o Frescă atât contemporană cât și spre a fi lăsată Drept Moștenire Culturală de către un Mărturisitor cu aplomb, cu un soi de Crez însuflețitor de azi pentru De-a pururi!

Este, dacă vreți, un Discurs public desprins din alte

vremuri și redat, nouă, acum prin modalitatea de exprimare Epicului narativ, dar specificități diverse.

Iată doar câteva descinderi în textele Distinsului domn, Al. Fl. Țene

Fiecare lectură a unei cărți reînnoiește textul din imaginația noastră (pag. 7-9)

Asemănările dintre alegere, normă și expresivitatea poetică și raporturile dintre ele (pag. 9-12)

Erosul, ca artă în secolul al XVIII-lea românesc (pag. 12-16)

Cronica artei sau asemănările și deosebiriile dintre pictură și fotografie (pag16-18)

Poezia ca rezonanță a metaforei (pag. 19-21)

Viața satului românesc și a țării în literatura epistolară (pag. 21-28)

Reportajul literar, Frescă sentimentală a Țării Vlădeșei (pag. 29-31)

Presa, *Câinele de pază* al democrației sau *Haitele de câini* care mușcă democrația (pag. 31-34)

Un nou curent literar, Proglobo-modernul (pag. 34-35)

Sunt câteva capitole care, inserează, după opinia autorului, specificități literare, epistolare, rurale, reportericești, ca niște Cronici de literaturi comparate și nu numai. Sunt, dacă vreți, ca un nor de lăcuste care invadează ingenuu paginile volumului!

Autorului, nu îi sunt străine nici recenziile, medalioanele sau profilurile literare, pe care, le desprinde, din personalitatea fiecăruia dar le filtrează frumos, prin ochiul minții sale.

Astfel, din Marele noroc al literaturii noastre, nu putea lipsi Eminescu! Nici alți scriitori pe care îi socotea urmași prin Iluziile comunicării, Marii ..Condamnați.. sau Elena Buică sau Mariana Cristescu, Gib I. Mihăescu, Macedonski, M. Ciobanu, Alex Ștefănescu, Voichița Pălăcean-Vereș, T. Barbu cu popririi și în Literatura universală de mare forță (op.cit. pag. 37-188)

Dar, dispunerea textelor cu pretext în acest context de carte nu este una haotică, din contră, există o legătură a Interiorului ca Eu literar cu Exteriorul Lumesc literar de la noi dar și din Literatura comparată a altor lumi.

Întâlnim o deșertificare solemn alcătuită, despre rolul

și importanța respectării unor dogme de neocolit, care ne induc sentimentul Confortabilului citind Definiții, Eresuri, Note, Comparații, Sugestii, Modele de edificare a literaturii culte cât și a celei populare, Inventarea identității noastre ca neam și popor și prin scris.

Parcă am îndrăzni și noi să-i dăm Numele Manole! Acestui Scrib contemporan

Domnului Al. Florin Țene, o Elită nemilostivă, cu un ton răvășitor de răscolitor care, însă, nu cere dijmă!

Un Ctitor care nu se adresează nici trecutului, nici prezentului! Ci, prin smerenia paginilor, unicități, de altfel, propune, ca o Pisanie, Plăceri și Realități spirituale ca o Casă a Domnului! Cât o Biserică a cărei construcții, pentru generațiile care or veni, mai adaugă, fără a se răzgândi, câte o Pagină-Rugăciune Scris-Spus-rostită!

Cu acest nou volum, autorul, A. Fl. Țene, își străbate drumul, ca un rezultat al Sedimentului gândit și creat din izvorâta iubire de Aproape!

Personalitățile invocate în volum fac parte, ca și Recuperatele Teorii Literare, sunt Legitima Aventură a autoului, care nu-și trădează, din fracul veșmintelor, Ideile și nici preocupările ca o Trăinicie!

Din contră, reușește, să redea cu fidelitatea empatiei, Figuri și Percepții, care, iată, îl însoțesc, precum Zănele și Feții-Frumoși în Aventură cât pe o Moșie cu nuanțate convingeri de Praxis, Catharsis și rotector omagiu!

Ceea ce facem și noi acum!

În acest demers ontologic, etnologic și pur afiliat, mercantil, Tendințelor extrase din Lada cu Amintiri... fără

fund... domnul Al. Fl. Țene nu este, nu a fost și nu va fi singur! Concepțiile Domniei Sale expuse argumentat în volumul-document se însoțesc cu Pitorescul Personajelor-Persoane care i-au colorat sau întregit Existența, așa cum vom vedea în Imagologia desfășurată pe filonul pag. 211-214.

Dar, cu intenția de a ne situa, și noi, din modesta-ne privire, în preajma călimarei țeniene, ca produs al cordialului sentiment de prețuire și frumoasă trezire a sufletului, am lăsat, ca parte finală a acestui Eseu Poematic-romanțat cu Marginalii la o Lectură cu ..puls bogat.. tocmai Capitolul Unei Vieți văzute Referențial critic sau biobibliografic descris în pagini de un răscolitor de temător impuls pentru un avizat, pag.189-210!

Ancorându-ne la un spirit demn al timpului, Al. Fl. Țene, drept Faion național-universal, ca un Sincretic novator, avem încrederea că nu am bagatelizat aceste câteva rânduri despre preocupările și descinderile în varii domenii, ci, ne-am oprit Ceasul Treierii înspre Activitatea profesională și literară, Aprecieri recente, Aprecieri la omul și opera lui Al. Fl. Țene, Premii naționale, Premii internaționale, Opera-77 !!!

Este prezent...

Referințe critice (Selectiv)... atât cât să putem conchide că domnul Al. Florin Țene este rezemat pe o mare Instituție pe care și-a clădit-o fără a i se prăbuși sau clătina fundamentul ! Cu Norme înrâurite și izvorâte cumpătat, cu adevărat, din protectorul strat Aventurier al ideilor! Cu Carte!

→ Continuare din pag. 29

nonviolență. Ce film s-ar fi făcut după Ciocoi vechi și noi. Nu-i găseam nasul, să văd dacă mai respiră. Kenyana tot refuza salvarea, nu-i știusem numărul. Intensitatea diferenței.

Erau mai bătrâni ca mine, clan de tineri, muream cum am apucat, de-am rămas în viață și ni se naturalizează finele prin apropiati vecini până spre piele și iele. Hipofertili, grup de suport, șamani, nu numai limbaj, și idei. Deschide geamul de la camion înainte să scuipi.

Lasă-l acolo ascuns în memorie. Ești expert în cheștiile astea, cu stilul tău aglutinat. Are magnetisme de bun augur față de spiritualitate, nu poate oricine să-i treacă prin față așa ușor. Granițele între regnuri nu

mai există, șarpe acum plantă.

Ce să ne mai spunem, că îți mulțumesc că mi-ai scris diplomele, și pe Mări am angajat-o, tu te pensionasei și schițai catedrale, ultima în Kenya, să și asisti la zidire, cu viața ta, acum spre ai tăi, cu nimeni în urmă, dărâmată casa din vârghini, poate redesenată de tine, s-o aibă copiii.

Afect invers, a te vedea personaj negativ la infinit, a te autolichida dependent, hematom, vorbitul cu chirurgii, probabil vor să-mi taie piciorul, din Ioan în Luca, maică-mea un an în pat, taică-meu 5, cum n-am invidiat-o pe Ralița, nu și pe Paraschiv, da Vespasian.

Ștefan cel Mare, țar în 1473. Veșnică sărăcie, castitate, ascultare iezuită. Căutam date (frazе) despre școlile

neoprotestante în România, credincioșii și copiii lor. Amestecați, îngândurați printre ortodocși. Îngreunat de mere și serendipitate.

Regretăm momentul zborului, regretăm că ne-am dorit să fim liberi, ne-am trezit așa de zgribuliți, fără țară și fără viitor și cu aripile frânte la doar 21 de ani. Ne-am născut în România unde cântă nebunia. Dați-mi și mie o batistă. Father jumps.

TÂLCUL DESTĂINUIRIILOR

Mihai BATOG-BUJENIȚĂ

În urmă cu aproape cinci ani l-am întâlnit pe domnul Sergiu Branda se la o memorabilă activitate culturală organizată de doamna Doina Meiseles în splendida sa reședință din Tel Aviv. Ne-am adunat atunci aproape o sută de scriitori, poeți și publiciști de limbă română, majoritatea din Israel, iar onoranta participare a ambasadorilor României și Republicii Moldova la acest eveniment a fost de natură să sublinieze importanța sa. Sunt și acum convins de faptul că dincolo de prestigiul gazdei, dar și excepționala sa capacitate mana-gerială, ceea ce a contribuit la succesul evenimentului a fost și farmecul uriașei persona-lități a bunului nostru prieten Harry Ross pe care l-am sărbătorit cu acest prilej.

Pe domnul Branda se nu-l cunoșteam personal însă citisem cartea „Strâmba”, lansată în anul 2010 și care urma să facă o strălucită carieră aflată atunci abia la început. Am discu-tat despre carte, am mai povestit câte una-alta, deoarece ne legau unele amintiri comune din Bârladul tinereților sale și am rămas în contact, astfel că peste un timp când a apărut volumul „Confidențe” am scris despre carte cu un entuziasm absolut firesc având în ve-dere faptul că eram deja familiarizat cu stilul autorului.

Și, iată, după aproape un deceniu de la prima apariție editorială, Sergiu Branda se mă ono-rează dăruindu-mi un nou volum intitulat de data aceasta: „Destăinuiri”. Volumul, apărut la editura „24 Ore” din Iași și prefăcut de cunoscutul critic literar Ioan Holban dovedește și prin aceasta faptul că numele autorului tinde să devină renume, un bun și apreciat re-nume, cu cititori nu numai în Israel, ci și în România.

Voi începe discuția despre această carte cu mărturisirea de credință a autorului care ne spune că el este „un patriot și un naționalist” sintagmă pe care nu o va pierde din vedere pe tot parcursul scrierii, însă ne va demonstra că exact din această postură publicistul

Sergiu Branda se se va dovedi un umanist de forță care nu înțelege prin cele două cuvinte: patriot și naționalist, în nici un caz, ruperea de amintirile copilăriei trăite în România și nici ridicarea în slăvi a vreunei concepții strict naționaliste în care toți cei care nu sunt ca tine îți devin automat vrăjmași, într-un fel sau altul. Greu de crezut pentru mulți alți „națio-naliști” că poți fi iubitor al valorilor fundamentale specifice, dar să arăți, cu multă înțelep-ciune că, în sine, omenirea este un întreg funcțional, iar multiculturalismul exact forța ca-re duce la dezvoltare și ar trebui să ducă, firesc, la bună înțelegere.

Construită prin comasarea articolelor apărute de-a lungul timpului în prestigioasa publi-cație „Jurnalul Săptămânii” cartea are, deloc surprinzător, o fascinantă coerență, un fel captivant de a fi lecturată, făcând astfel deliciul cititorului care va afla multe lucruri despre autor, despre problemele țării sale, despre oamenii de acolo,

dar și despre perspectivele ei, așa cum le-au visat cei din veacul trecut, aceia care au muncit și au luptat de-a lungul unor generații întregi și care nu aveau atunci decât speranța. Una cât se poate de realistă precum vedem acum!

Nu voi intra desigur în miezul povestirilor sau în analiza punctelor de vedere exprimate de autor în articolele sale. Fac însă precizarea că deși, aparent, subiectele abordate sunt preponderent specifice statului Israel, să nu facem greșea de a le considera lipsite de interes pentru noi toți. Trebuie să fim perfect conștienți de faptul că orice eveniment de pe teritoriul israelian are repercusiuni în întreaga lume și cu atât mai mult aici, în România, având în vedere relațiile profunde și complexe dintre cele două state, atât cele moderne cât și cele

tradiționale. Totuși, voi relua unele teme care mi se par foarte importante, dar fac precizarea că eu nu voi putea reda și farmecul scrierii așa cum numai autorul a știut să o facă.

Redau doar un aspect al paranoiei care ajunge uneori la cele mai stranii forme. Un lider palestinian afirmă că luptătorii săi, pentru libertate evident, au reușit să ucidă într-un nu-măr de ani 11.000 de israelieni (nu numai soldați!). Pentru asta s-au sacrificat 150.000 de eroi rămași pe câmpurile de luptă. Sergiu Branda se, intenționat, dă aceste cifre care chiar pentru un

nespecialist reprezintă o catastrofă din punct de vedere militar și ar impune, dacă am putea gândi logic, o renunțare la luptă și abordarea unor căi pașnice de obținere a libertății. Te poți întreba, și autorul chiar spre această concluzie conduce ideea, oare în ce lume trăim? Dar, ca întotdeauna în scrierile sale, Sergiu Branda nu se erijează în co-mentator, nici în judecător, nu dă sentințe și nici soluții. Cu o subtilă ironie specific evreiască, dar și cu multă înțelepciune, ne lasă pe noi să găsim răspunsuri.

Apoi pune în discuție opiniile unei tinere cu dublă filiație, poloneză și română, care face o scurtă vizită în România și emite, cam cu aroganță, o mulțime de evaluări total nerealiste referitoare la locurile pe care le-a vizitat, dar și despre oamenii pe care i-a întâlnit. Autorul, să nu uităm, patriot și naționalist, cu același spirit fin și puțin caustic, dă o replică fermă acestei tinere cam prea plină de propria importanță, spunând-i, cu calm și realism că nu poți cunoaște o țară în doar câteva zile, pe fugă, într-o vizită. Ce bine ar fi dacă toți comen-tatorii din lume ar citi aceste rânduri! Măcar pentru a reevalua noțiunea de bun simț.

Mi s-a părut de un dramatism firesc punerea în discuție a unei probleme cu dureroase implicații care a ținut, pe bună dreptate, prima pagină a dezbaterilor politice și militare din Israel mai mult timp. Este vorba de cazul acelui soldat care aflat în realitatea câmpului de

luptă a împușcat un terorist care tocmai făcuse o victimă, colegul soldatului. Într-un mod greu de explicat chiar și prin abordarea excesiv de democratică a situației, soldatul ajunge să fie acuzat de crimă. Da, niște oameni pentru care ai tot respectul, stau pe scaune, liniștiți, pentru că acest soldat îi apără, și îl judecă fără să țină cont de condițiile specifice unei confruntări în care armele de foc au primul cuvânt. Nici aici Sergiu Branda nu dă verdicte. Se întreabă, ne întreabă, și ne pune să gândim... De mai multe ori, fiindcă așa spune și un vechi proverb evreiesc despre croitorul care măsoară de două ori înainte de a tăia...

Nu voi uita nici întâlnirile autorului cu diferiți compatrioți, nume care au pentru noi toți re-zonanțe de-a dreptul istorice fiindcă de la ei am învățat nu numai meseria scrisului, ci și morala sa, iar nume precum: Lucian Raicu, Virgil Duda, Alexandru Mirodan, Ionel Știru și multe, multe altele ne aduc în ochi lacrima amintirilor, a neuitării și a prețuirii.

Cu multă sinceritate îndemn orice cititor care aude vorbindu-se, vede sau are această car-te, să o citească asumându-și riscul ca la sfârșit să încerce o oarecare părere de rău că lectura s-a terminat parcă prea devreme. De aceea, dar și pentru că mi-aș dori să mai ci-tesc și alte volume ale lui, îi urez din toată inima lui Sergiu Branda: „Ad me'ah ve'esrim!”

CLIPA

Angela BURTEA

Clipa! E clipa amândurora, a mea și a ta! E clipa care ne-a îmbrățișat întru iubire! Nu, nu plâng, a fost doar o clipă de slăbiciune, o alt fel de clipă, și tot din iubire fusese. Uitasem gustul clipelor frumoase, iar acum s-au întors, timpul le-a adus și tot el le va lua. Știu, își va cere tributul. Măcar să ne lase frumosul, împlinirea! Să fie răbdător!

Oare cum își va cere timpul tributul, te-ai întrebat vreodată? Știam, cunoșteam răspunsul:

- Nu vreau să mă gândesc! ai răspuns ușor îngândurat. Am ajuns la vârsta care nu-mi mai permite să privesc înapoi, dar nici înainte pe timp îndelungat. Proiectele mele sunt pe timp scurt, iar limita o îndepărtiez în fiecare zi câte puțin.

- Iubirea e un proiect? E suflet, iar sufletului nu-i atribuim proiecte, am spus ușor nedumerită.

- Fals! E cel mai serios proiect, dar și cel mai sensibil. Aici nu lucrezi cu cifre, nu contabilizezi, nu măsoari, nu cântărești, iar sufletul știe asta, fiindcă sufletul are rațiunea sa. Tu dragă, cât îmi ești de dragă! De ce întrebi atâtea?

Și dintr-odată n-am mai știut ce să răspund. Mă pierdusem ca de fiecare dată în lucruri mărunte, începusem să descos acolo unde era bine cusut, să despici firul care nu fusese împletit pentru a fi împușinat. Cu fire mărunte și subțiri lucru bun nu se face. Știam!

Ți-amintești? Mi-am așezat capul pe umărul tău și-am zâmbit. Încercam să-ți răspuns trăind timpul.

- Încapi atât de bine în inima mea! ai șoptit, zâmbind spre

lumina ce izvoră din mine. Și sunt atât de fericit că-ți pot spune te iubesc, încât timpul nu are nimic de-a face cu mine, cu tine, cu noi. A trecut prea mult, lăsând ca timpul să ne trăiască, i-am permis... nepermis de mult s-o facă pe grozavul, luându-ne drept marionete. Gata! Acum trăim pentru a trăi.

Mi-am dus vârful degetelor spre coada ochilor. Voiam să fac nevăzută o lacrimă care se ivise cu nerușinare, iar tu înțelegeai, fără a privi.

- Să nu te întristezi când mă vezi îngândurat! mi-ai spus, trecându-ți palmele peste obrajii mei îmbujorați. Nu sunt gânduri de îngrijorare, ci e farmecul găsit în poezia noastră! El te transpune, îți aruncă peste fire nostalgia, determinându-te să nu fii niciodată singur, chiar și-atunci când doar cei patru pereți îți sunt martori. Puțini sunt aceia care trăiesc în câteva clipe cât alții într-un an. Ar trebui să fim recunoscători acelor clipe.

- Dar anii..., am bânguit eu.

- Să nu fii supărată niciodată pe anii care au trecut, ei ne ajută să înțelegem mai bine taina timpului, iar timpul aduce ceea ce trebuie, când trebuie. Acum e timpul nostru, bucură-te!

Și brațele tale s-au încărcat cu trupul meu.

-E atât de frumos să ai cui spune te iubesc! mi-ai șoptit melancolic, dar plin de încredere.

Și, din nou, mă simțeam atât de importantă!

De-atunci, clipele au căpătat altă dimensiune și niciuna nu seamănă una cu alta.

Angela Burtea

MIRESME LIRICE

Alexandru-Eusebiu CIOBANU

Mama

Mireasma poeziei

din grădină
lumina renaște
mireasma poeziei,
sufletul o călimară reîncărcată.

Bun rămas

Șoptesc
balanțele din suflet
dezechilibrează durerea.
amprente dure,
suntem potirul
patimilor din urmă.

Iubire

Iubirea poți să îmi spui tu oare ce
e în adâncul tău?
Poți să îmi spui tu oare
cu ce balsam atingi inima
sau cu ce vorbe
cauți fărâma de lumină
a buzelor ascunse
deșertăciuni sufletești
în fântâni de speranțe?

Peisaj nocturn

Cerul
plapumă de vise
semănată de timp

Mama
Împrăstie lumina
Ochilor ei blânzii,
Aerul dulce al dimineților

Liniștea zării

liniștea zării
o mare învolburată,
sânge amestecat
cu lacrimi de ploaie

Neputința tăcerii

Înghesuit, plictisit
văd neputința tăcerii,
timpul devine
o ruină falsificată

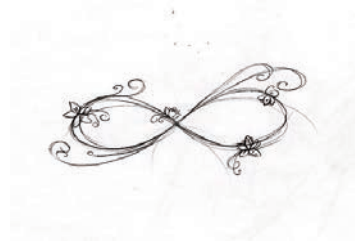

Moartea

Adun neconținut
firul vieții,
dar nu pot deschide universul
captiv în propriul timp.

Eternitate

Cuvintele
trupuri muribunde
contopesc-n mersul nopții,
cuvintele...
magia sufletului,
neant ascuns de mistere
sărutul morții,
eternitatea!

Am gustat

Am gustat
murdare semne de tăcere,
ai făcut din mine noapte
inundate-n întrebări

Tăcerea

Tăcerea
poartă măști false,
Noaptea poartă mănuși,
iluzii deșarte
și lumânarea
alungată de timpul
crucilor bătrâne.

Bătrânul meu prieten

Firică CARP

Din romanul „Timbre de lipit pe suflet”

În „Numele trandafirului”, Umberto Eco induce ideea, prin intermediul unui personaj, că fericirea cea mai mare este că ai ceea ce ai. Contextul nu mai contează, contează că ideea m-a sedus și m-a urmărit în timp. Acum, parafrazând personajul lui Eco, aș putea adăuga că adevărata fericire rezidă în capacitatea de a te bucura de ceea ce ai. În acest sens, mă simt fericit putându-mă bucura de câteva prietenii trainice, peste care trecerea timpului a așternut mireasma unor sentimente greu de exprimat în cuvinte. Pe unul dintre oamenii care mă onorează cu prietenia lor îl știu de aproape o jumătate de secol și mi-e lângă suflet mereu, chiar dacă geografia destinului noastre a așezat între noi, de peste patru decenii, sute de kilometri. Am reușit să purtăm și să întărim ceea ce ne leagă împotriva vrăjmașiei spațiului. Era comandantul grupei din care făceam parte ca elevi într-o școală militară, o instituție de

învățământ cu serioase rigori, pe care am absolvit-o împreună. Îi spuneam „bătrânul” fiindcă făcuse deja armata, dar și fiindcă era înțeleptul micului nostru colectiv. Sfaturile lui ne dădeau curaj și încredere în noi, exemplul lui ne ajuta să trecem mai ușor peste privațiunile ostășiei, ba chiar să suportăm mai dulce amărăciunile pricinuite de vreo veste dinspre fetele care nu mai aveau răbdare, pentru că oricum ne întâlneam cu ele mai mult prin scrisori. Ce mai, „bătrânul” avea experiența unui stagiul complet la pompieri și această experiență ne-a fost de mare folos nouă, celorlalți. Atunci s-a înfiripat prietenia noastră, când singurătatea în grup făcea ravagii în teritoriile sufletelor netăbăcite de ani. Apoi această amicitie s-a înrădăcinat adânc în timp și a crescut asemenea unui stejar vânos pe un sol prielnic. Ne-am întâlnit deseori, multe evenimente ne-au consolidat sentimentele, le-au cristalizat și șlefuit ca pe diamante de preț. I-am simțit mereu umărul aproape, când aveam nevoie de un punct de sprijin pentru a construi o speranță. I-am văzut crescând pe Cristina și Alin, copiii lui, azi cu copii la rândul lor, crescându-i după modelul de viață al „bătrânului”. Cu timpul, sfătosul meu prieten a devenit și mai sfătos, și mai omenos, în urma sa a lăsat întotdeauna însemnele caracterului său aparte. A ctitorit o bisericuță în curtea instituției

unde și-a desfășurat cea mai mare parte a activității, în fața căsuței sale din Brodina a rostuit o troiță din care răzbate neconținut spre trecători lumina caldă a credinței. Lumina care mă cheamă și pe mine neîncetat către „bătrânul” meu prieten cu sufletul mereu tânăr. Căci el, prietenul meu sucevean, în ciuda anilor, este întotdeauna proaspăt și zglobiu ca apa Sucevei ce zburdă printre pietre în vecinătatea gospodăriei lui, verde și semeț ca brazii printre care trece drept unul de-al lor. Și mă așteaptă mereu să-i trec pragul sufletului, cu aceeași strălucire în priviri și cu același zâmbet larg pe care îl cunosc dintotdeauna. Nu ajung la el de câte ori aș vrea. Dar până ajung să ne bucurăm împreună, îi trimit gândurile bune să-l însoțească pe toate potecile binelui. Fiindcă Ghiță Covașă știe să se bucure de prieteni deopotrivă ca de gândurile lor bune, mai abitir ca oricine.

Vasile Didoaca Dojana

Poeme

Vasile Didoaca DOJANĂ

Dorul de infinit

Mă arde-n suflet dorul de Nemărginit,
Doamne, sunt doar o ființă pătimasă
Iar când mă îndrept către Zenit
Eu nu mă tem de-a morții coasă.

Mă tot strecor prin timpul dat
Ce curge printre pietrele de moară
Și nu mă simt deloc înspăimântat,
Din putregai aștept o altă ființă să apară.

O lume-i umbra altei lumi,
Aici vedem la fel ca-n ghicitoră...
Plecăm apoi la ceata de străbuni,
Din Infinit sorbim cu ei o picătură.

Nu-i locul nostru statornic pe pământ,
La toți ne sângerează Infinitul...
Pe rana noastră punem Sângele cel Sfânt,
Întrezărind prin moarte, Răsăritul!

Iar ninge

Iar ninge blând peste coline,
Peste căsuțe triste cad arginți,
E frig de îngheață sângele în vene,
De alb și pomii s-au trezit cărunți.

Și peste mine ninge cu pustiu,
Părinții strigă singuri prin zăpadă,
Îi taie-n carne gerul sângelui,
Copiii n-au venit să-i vadă!

Nu-s lemne-n sobă, nici mălai,
Casa de bârne nu ține de căldură,
În suflete e chin și vai,
Prin alb, nu întrezărești nici-o făptură.

Se-aude clar, de dincolo de vale,
Un lup răzleț ce urlă ca-n pustiu...
Pe deal a dispărut orice cărare,
În ochi, îngheață lacrima spre fiu!

Neamul meu

Privesc în ochiul candeliei aprinse
Și parcă-ntrezăresc tot neamul meu,
În flacăra timidă precum o mână-ntinsă,
Unind cer și pământ în curcubeu.

Și s-au zbatut străbunii să fie fără vină,
Iar lacrima au stins-o în măneca de in,
Au răstignit nemărginita iubire pe țărână,
Să fie fericiți urmașii pe deplin.

Cu trudă au frământat pământul
Și n-au trăit pe flori, ci doar pe spini,
Din rădăcini nu i-a clintit nici vântul,
Doar moartea i-a învins, dar nedeplin!

Acolo-i neamul meu, în Veșnicie,
Cu trupu-n lut și duhul ridicat la cer,
În primăveri îl tămâiază florile pe glie
Și-l plânge-n untdelemn o candelă-n ungher!

Toamna

Ca niște lacrimi, cad frunzele din pom,
Din nou scheletele așteaptă Învierea,
Frunze să odrăslească pe toiaagul lui Aaron
Și-n flori să-nceapă tămâierea.

Stau amorțiți pe ramuri muguri fără vină,
Sub ploaia rece s-au ghemuit în ei,
În primăveri așteaptă Învierea și suspină,
Iar vântul suflă-n fluier pe alei.

E frig și toamna-n drepturi e deplină,
Unde-s acum colinele cu flori?
Lumea, ca pădurea, de aramă-i plină,
Miroase-a moarte frunza pe cărări!

Mă simt și eu ca un tomnatic,
Că vine iarna chiar o știu!
Prin sânge-mi umblă crivățul zănatic,
În trup se zbate sufletul pustiu!

Asinul

Erau atâtea haine aruncate-n cale
Și flori, și multe ramuri de finic,
Asinul slab mergea printre mulțimi, agale,
Din ce se petrecea, nu-nțelegea nimic.

De ce era atâtea lume fericită,
De ce strigau cu toții osanale?
Considera împrejurarea total nepotrivită,
Nu pentru el mulțimea înălța cântare!

- Altul era motivul bucuriei arătate,
Gândi asinul cu mintea limitată,
Cinstea e pentru Cel ce-L duc în spate,
Prin El, și eu am devenit ființă însemnată!

Păsările

Ca o săgeată ce se înfinge-n orizont,
Așa ne părăsesc atâtea păsări călătoare,
Răzbat ca-n unghii, în zborul frânt,
Precum cei dragi plecați spre soare.

Le cheamă alte paradisuri, dincolo de zări,
Alte ținuturi cu anotimpuri fermecate,
Pe cerul trist, trasând drepte cărări,
Cu aripile-n cruce, binecuvântate!

Se duc lăsându-ne cu sufletul pustiu,
Silite de sulitele iernii ce-o să vină,
Cu nostalgii crucificate pe cerul plumburiu,
Visând ca-n Rai, de Înviere, cu cântec să revină!

PARADOXUL LUMINII

Liviu PENDEFUNDA

*„Copiii care se iubesc se'mbrățișează în picioare
Lângă porțile nopții
Și trecătorii care trec îi arată cu degetul
Dar copiii care se iubesc
Nu sunt acolo pentru nimeni
Și numai umbra lor
Înlănțuită umbră tremură în noapte
Stărnind mânia trecătorilor
Mânia și disprețul lor și răsetele și invidia
Copiii care se iubesc nu sunt acolo pentru nimeni
Ei sunt în altă parte dincolo de noapte
Mult mai presus decât lumina zilei
În orbitoarea strălucire a primei lor iubiri”.*

(Jacques Prevert)

În noapte umbrele se resorb către cer și mai departe până în centrul Universului unde lumina stă înfășurată în întuneric; din când în când ea exultă și creatorul o metamorfozează transcendental în Cuvânt. Cuvântul aflat în pâcla matricii primordiale începe a avea și ea o vizibilă umbră, iar umbra devine ea însăși o formă de manifestare a luminii. Universul întreg aflat încă în ceață este o imensă umbră. Nu noaptea reprezintă misterul, ci umbra, care prin lumina ființei sale face sesizabilă noaptea. Așa am perceput eu noaptea în care un personaj viguros și solitar, absurd de diferit în speranțele sale ne relatează despre un paradox al timpurilor noastre. Și poate că acest paradox există dintotdeauna de când Arhitectul luminii i-a creat acesteia și umbră. Despre proza lui Gheorghe Andrei Neagu nu am mai scris, și nu doar pentru că poesia sa m'a cucerit întrutotul, ci pentru că nu mi se cristalizase uriașa sa personalitate, deși omul și prietenul îmi era permanent aproape. M'am ferit poate și de subiectivism. Muntele literar care este el trebuie văzut cu adevărat de la o înălțime pe care eu nu o atinsesem. Azi însă sunt convins că atât Slavici, Rebreanu ori Marin Preda, Eugen Barbu sau Buzura ar trebui să accepte că el reprezintă un vârful tot mai semeț în lanțul lor muntos.

După ce m'am închinat în fața Nunții negre și am publicat numeroase fragmente de proză sub semnatura lui Neagu în revista „Contact international”, iată că mă aflu în fața unui roman care mă absoarbe și identifică cu o lume aparent pierdută și care se perpetuează obsedant în societatea românească în ciuda progresului așa-zis civilizator. În timp ce

paradoxul are o structură logică, exprimabilă simbolic sau nu, absurdul nu deține o astfel de structură. Altfel spus, absurdul reprezintă întotdeauna un non-sens, o exprimare imaginativă căreia îi lipsește orice principiu sau element rațional. Absurdul se află dincolo de posibil și, cu siguranță, în afara oricărui demers probabilistic. Chiar dacă omenirea i-a creat probabilitate și șansa de a deveni certitudine, adică absurdă realitate. Presimt în fiecare pagină a volumului Așezământul[1] realitatea unui roman inspirat din experiența autorului la Căminul Atelier din Odobesti, așezământ cu peste patru sute de handicapați, într'un fost regat al cumanilor (p.10).

Noaptea era un singur supraveghetor pentru toate etajele. Atunci se slobozeau orgiile. Etajele fetelor viermuiau de vizitatori și de gemete care mai de care mai sugestive (p.12)... O beznă adâncă se lăsa în toată incinta. Din când în când, câte un strigăt lugubru sfâșia tăcerea nocturnă, semn că cineva visa violent (p.23). Tabloul unei societăți degenerate sub fusta PCR, unde viciile își dezvoltau tentaculele supraviețuirii, este prezentat în cadrul unor descrieri remarcabile ale așezământului - un amestec amețitor, abracadabrant de întreprinderi cu profile diferite, spital, depozit, inserție de ocupație psiho-motorie pentru persoanele cu handicap. În prezența unui paradox mintea frează, exaltă și se entuziasmează de propria sa limită, de propria sa „încurcătură” în care se alină. Chiar naratorul se caracterizează în activitatea sa de director: Mă duc la cap să pup, mă duc la cur să f.t” (p.18), deși, pe numele lui, Daniel Ștefan, era și un scriitor educat, umanist, sensibil. În schimb, în fața absurdului noi toți rămânem preplecși și dezorientați, năcuți chiar, astfel încât reacția noastră oscilează între credibil și imposibilitate.

Romanul prezintă anii în care un însingurat încearcă îmbunătățirea traiului în așezământ, înțelegând că paradoxul este o structură logică a limitei, în timp ce absurdul este un eșec al acesteia. Absurdul îl depășește chiar și pe autorul care îl descrie, fiindu-i imposibil a-l anticipa, gândi sau exprima, așezându-l ca o negare a oricărei structuri logice raționale sau intuitive. Limitele rezolvărilor sunt permanent criterii încadrabile însă doar în paradox. Chiar și numele personajele pe care le consider inspirate de dramatica realitate sunt alese din lumea corespunzătoare tiparelor: Bujavercă, Cărnăcior, Puiu Ciofârcă, Nicoleta Ciuraru, Corcodel, Ion Cotârlan, Durlănescu, Găozaru, Helciug, Gheorghe Malacu, generalul Măcăroiu, Ștefan Mădularu, Milică zis Căinele (ciocănarul de serviciu), Milușa, popa Popa, Tanța Prepeleag, Mirel Puțaru, Sorin Sticlaru, Titi Șliț, Tancău, Tilidon, Țiripei, amintindu-ne

de Caragiale și nu mai puțin de Viorel Cacoveanu.

Caracterizarea personajelor ne apare revelată nu numai prin nume ci direct – securiști, mic, bondoc și roșcat (p.34), sau un domn micuț cu părul rar, dat peste cap, lăsând să se întrevadă o frunte îngustă deasupra unor sprincene stufoase (p.41), contabilul șef, mic și pătrăț, cu gâtul scurt și ceafa groasă, cu fruntea mare și pătrată, cu fața dură, dar în același timp mieroasă (p.46), amanta fostului director, de statură mijlocie, tunsă scurt, cu sânii încă tari sub decolteul sufficient de răscroit (p.48), secretara, mică, bondoacă, cu părul albit în cea mai mare parte, poate din cauza văduviei prelungite (p.49) – sau prin opiniile celorlalte personaje, prin acțiunile lor, unde nici poetul nu se dezice – se speriasse de umbra sălciilor pletoase, ce se așterneau în fața ei, înnegriind și mai mult caldarâmul. Poate că a vrut să țipe. Poate nu. Oricum, țipătul ar fi fost mic și trist. Parcă luându-și seama, salcia și-a strâns pletele-ntr-o mână de vânt și a lăsat soarele să-și primească nestingherit oaspetele (p.43). Pot asemui pe directorul Ștefan Daniel cu anticul Sisif a cărui șansă, deși nu o întrevădea de la început este stânca pe care o cară în spinare și o tot urcă, ca o asumare a eșecului, fiindcă este un eșec așteptat, care chiar pare cu trecerea timpului a fi fost căutat. Este eșecul care ne încântă și care dă sens mișcării, a acțiunii aparent liniare și care ar putea avea rezolvare în final, un final ce ar fi putut fi un început al rezolvării tuturor elementelor aflate în sfera paradoxului. Spun sferă pentru că aceasta ar avea o limită și nu ar friza infinitul. Cunosced trei ipostaze ale lui Sisif (cu siguranță că ele sunt mult mai multe), cel mitic din legendele Greciei antice, cel al lui Albert Camus[2] ori cel al lui Octavian Paler[3], care în ciuda tragicului paradoxal exprimă bucuria de a trăi sau limita înțeleasă aici ca speranță. Speranțe și dezamăgiri. Astfel contrariile se completează, se armonizează și chiar se susțin reciproc, în sensul că unul din contrarii este premisa celuilalt. Aparent, precum Sisif înghițit de paradoxul ființării, naratorul ni se arată ca un personaj absurd, aflat când într-o pâclă densă, când într-o ceață impusă de timpurile „epocii de aur”.

Expresia subtilă a limitei sisifice reclamă repetiția, iar identicul, egalul poartă cu sine povara alterității adică a eșecului fundamental. Un leit motiv în lumea în care un miros de urină și de trupuri nespălate amestecat cu mirosul venit din bucătărie și din sala de mese, trebuia să le ofere asistaților din când în când și prilejul de a-și ostoi poftelile carnale (p.20).

Dacă fenomenologia lui Edmund Husserl[4] pune în locul unei epistemologii a interpretării o ontologie a înțelegerii, ne îndepărtăm până la renunțare de maniera gnoseologică, referindu-ne cu precădere la eșec. Până și securitatea timpului, care interna în așezământ și oameni sănătoși printre handicapați, recunoștea că avem din ce în ce mai multe probleme (p.34) [5] ... raportate la perioada războiului descrisă de tatăl naratorului: dar atunci era război, nu se construia socialismul (p.35). Descrierile spațiilor de locuit, ale anexelor și curții sunt de un naturalism ce frizează într-adevăr absurdul. Ameliorarea uriașelor deficite se rezolvă doar prin mită, pile și intervenția securității și organelor de partid, urcând până la nivel ministerial. Aducerea absurdului în prim-

planul discuției se datorează eșecului pe care îl are orice încercare de reducere a ființei la nivelul unui sistem închis, îndepărtarea față de un orizont deschis către valori și semnificații noi, adică către lume. Aceasta se realizează în roman prin cele șaptesprezece scrisori anonime care, în ciuda faptului că aparțin unui asistat social denotă o asumare a realității zdruncinând temerile naratorului ca o reală deschidere către lume fiind, mă repet, expresia asimilării paradoxurilor și depășirii absurdului prin acceptarea că acesta doar ni se arată, fără a putea fi cunoscut, ci numai imaginat ca o închisoare a gândurilor.

Înteruperile narațiunii cu lectura scrisorilor anonime elaborate de un adevărat liric al prozei sunt o desfătare nu numai pentru director ci și pentru cititorul avizat de succesiunea sadoveniană a unor întâmplări pline de afectivitate și profunzime din viața de zi cu zi a unui asistat talentat. Citez doar câteva fragmente: Apa rece din spălător îmi spală amintirile. Mă frec cu prosopul, până când nădușesc. Așa se freca tata lângă fântâna căzută-n pântecul pământului. El și cu vecinii o aruncaseră acolo. Hrănindu-se cu apa răcoroasă a pietrelor înțepenite... M-au dat la școala specială. Eu și alții ca mine. Ca niște lăstari izvorâți din cioturi putregăite ... Nicio povață nu mai venea să-mi tulbure visele. Iar visele se prefăcuseră-n porniri. De aceea am ajuns mai târziu aici, în locul acesta unde nu-mi trebuia tabla înmulțirii. Și nici a împărțirii. Aici nu trebuia să impart cu nimeni, pentru că nu aveam ce împărți. Doar să ne înmulțim... Aveam mâncare, aveam femei, aveam și dans și film și muzică. Dar ce n-aveam!? Unii aveau cârje, alții cărucioare, alții picioare de lemn, alții nici atât (pp. 37-38). Scrisorile sunt, deci, precum tablourile dintr-o expoziție, deliciul cititorului; parcă ar fi un poem de iubire, cu toate imperfecțiunile textului, afirmația directorului (p.82), mirat că pe mulți îi apucase frenezia scrisului (p.97).

Desigur Gheorghe Andrei Neagu dovedește un condei mănuit cu măiestrie atât la firul acțiunii, în descrieri cât și la caracterizarea personajelor. Citez dintr-o altă scrisoare: plec totuși ducând cu mine povara ninsorii mieilor cu parfum de caise-n florile ucise de frig. Și port în mine arome ivite brusc la gândul că nu voi gusta caisele oprite din drumul lor (p.183). Este chiar metafora finală, când o luminiță apare la capătul tunelului, dar care o știm doar noi drept o umbră a luminii. O analiză rațională ne obligă de câteva decenii să vorbim de congruență, coincidență sau concordanță și cât mai puțin sau aproape deloc despre identitate sau egalitate. Istoriile se repetă, problema absurdului fiind privită din perspectiva eșecului, cât și din modalitatea prin care ne raportăm la cunoaștere. Cu regret că textul meu despre Nunta neagră apărut în revista "Contact international" nu și-a găsit locul în scurtele referințe de la sfârșitul volumului, mă închin în lectura prozei acestei personalități polyvalente scriitor, editor de presă literară ("Oglinda literară") și conducător de cenaclu („Duiliu Zamfirescu”), proză ce realizează o adevărată lecție de istorie contemporană, ilustrație exemplară a ființării unor generații în derivă sentimentală și socială.

OGLINDA GÂNDULUI ȘI A SUFLETULUI

Elena BUICĂ

Reflecții despre gândurile și sentimentele ascunse prin cine știe ce tainițe le trăim în mare parte a timpului nostru.

Uneori nu le chemăm, dar alteori vin de la sine și ne trezim cu capul plin de gânduri. Când ni se comunică ceva, atenția se ascute și, în timp ce ascultăm, cântărim în minte valabilitatea acelor informații. La fel și când noi avem de comunicat, căutăm cele mai potrivite forme de a transmite gândurile cântărind ce, cât și cum trebuie spus. Dacă spunem tot ce gândim și simțim,

oricui și oricând, e ca atunci când ne-am expune fără haine în fața lumii. Devenim vulnerabili și ușor de rănit. Dacă suntem de partea cealaltă și ne ascundem gândurile și sentimentele prea mult, ni se taie punțile care duc chiar și la cele mai apropiate fapte cu care conviețuim. Nu ne mai intră nimeni în casa noastră, nu ne mai oblojește nimeni rănilor când sângerează, nu vedem pe nimeni vibrând pentru noi, așa cum nici noi nu rezonăm pentru nimeni. Cei mai mulți oameni încearcă mereu să găsească linia cea mai potrivită în acest univers de gânduri atât de diferite: simple sau complexe, fulgerări de gânduri sau gânduri stăruitoare, scoase la suprafață sau ascunse, gânduri izvorâte din diferite surse, despre viață și moarte, despre comportamentul semenilor noștri, despre religie, sex, fericire, durere, o listă care pare a fi nesfârșită. Tot ce facem sau nu reușim să facem, toate sunt rezultatele gândirii noastre.

Nu e ușor să găsim cea mai bună linie de comportament, fiindcă adesea există o neconcordanță între ceea ce lășăm să apară la suprafață și ceea ce rămâne ascuns în interiorul nostru, acele neîmpliniri pe care le trăim cu năduf în deplină tăcere. De multe ori ne vine greu să ne uităm cu toată sinceritatea în propria noastră oglindă. Refuzăm să admitem adevărul, în cazul că îl conștientizăm și îl înlocuim cu o altă fațetă care ne convine mai mult, precum pisica din imaginea cunoscută în care ea se vede leu privindu-se-n oglindă.

Nu există ființă omenească să nu recurgă la asemenea substituiți, numai că acestea sunt distribuite în diferite grade. Fiecare om își construiește un anume contur al personalității și își prefigurează propriul său comportament în societate și tinde să ajungă acolo, dar dorința poate să o ia înainte de a-și atinge acest țel.

Nu de puține ori, ne folosim de autosugestie pentru a ne situa pe acel podium spre care aspirăm. Au dreptate

specialiștii în domeniu care afirmă că această autosugestie nu e gândul nostru, ci este glasul celor din jur care așteaptă de la noi o anumită ținută. Preferăm să arătăm altă față, deoarece nu putem să ne asumăm în totalitate responsabilitatea pentru cine suntem cu adevărat. Ne temem că putem fi judecați, că putem pierde stima celor care așteaptă de la noi altceva. E o eternă tănuire fără sens a unei alte tănuiri.

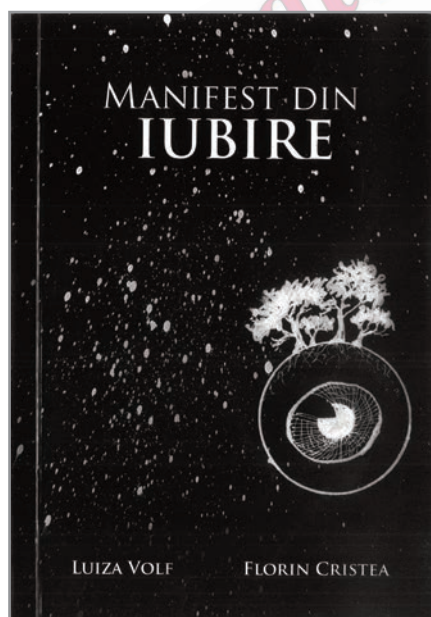
Pentru că pe lumea asta este posibil să îți îndeplinești dorințele dacă îți dorești cu adevărat, oricât de greu ar fi, oamenii puternici și echilibrați nu se tem să se confrunte cu adevărul și pentru ținuta lor să îmbrace haina potrivită. Pentru asta, ne trebuie curaj și încredere în sine și, adoptând această linie, devenim și mai puternici și mai siguri pe noi înșine. Cei slabi rămân cu masca falsă pe față și pe sinele lor, dar și departe de a fi mulțumiți de felul cum se desfășoară viața lor și nu de puține ori ajung la depresie sau la acele aspecte ale vieții la care nu mai găsesc soluții pentru rezolvare, împotmolindu-se în rețeaua necazurilor.

Făcând o cale întoarsă pe drumul evoluției vieții mele, am ajuns în perioada adolescenței când trăiam înfiorată descoperirea propriei mele existente și mai apoi, la anii tineretii când făceam efort să-mi construiesc personalitatea, etape de viață când îmi doream cu ardoare ca, de-a lungul vieții, să am curajul să îmi dau toate măștile jos, să mă dezbrac de toate veșmintele false și nefolositoare, să las să strălucească ceea ce sunt eu, cea adevărată. Doream să fiu cât mai aproape de perfecțiune, îmi luasem model moral pe Eminescu.

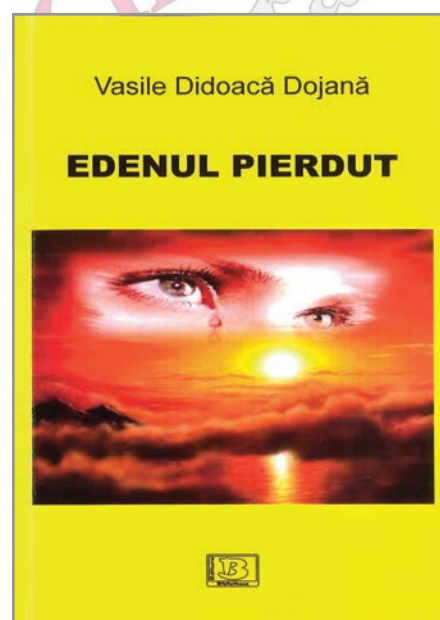
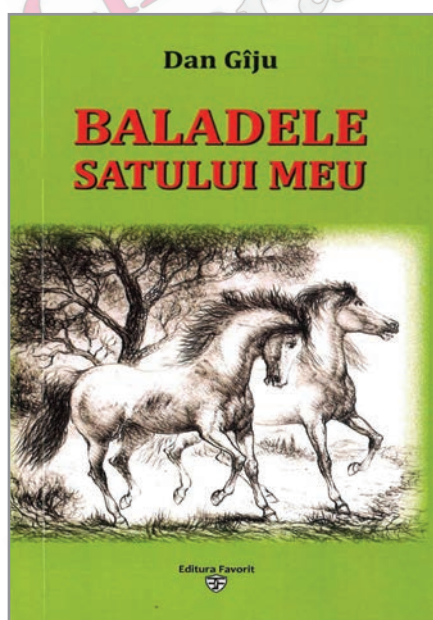
Dar cum perfecțiunea nu există, ea fiind doar un concept al zilelor noastre, peste ani, mi-a fost dat, mai mult decât credeam, să nu-mi respect crezul propus și pisicuța din oglindă să fiu chiar eu. Sunt și trăsături ascunse ale firii noastre pământene, de care nu avem habar și pentru care nu suntem bine pregătiți să le înfruntăm. Spre finalul vieții, totuși mă simt mulțumită că și la acești ani încă mă întorc cu fața la lumina din anii tineretii pe care o mai zăresc încă. Am învățat să zic mai repede un stop gândurilor mele când mi se arată imaginea pisicuței în oglindă.

Totdeauna m-a stăpânit gândul că atunci când ne purtăm natural, conform cu legile naturii, fără ascunzișuri, nu putem fi luați prin surprindere. Am crezut cu tărie că dăm dovadă de o cunoaștere superioară atunci când înțelegem că tot ceea ce ni se întâmplă este natural și firesc. De aceea, trebuie să facem efortul de a învăța să ne vedem așa cum suntem, să conștientizăm și să acceptăm. Cu timpul și treptat, alegem ce vrem să rămână și cum vrem să ne transformăm.

Reușita depinde de puterea autocontrolului nostru, acea capacitate umană prin intermediul căreia noi ne putem comporta firesc și în fața succesului, și în fața eșecului și putem să păstrăm măsura și la supărare și la bucurie. Cu alte cuvinte, autocontrolul înseamnă stăpânire de sine, fermitate și calm și nu trebuie să-l confundăm cu rigiditatea. Dacă stăpânirea de sine nu este însoțită de bunăvoință, de fermitate și de calm, rezultatele nu pot fi după așteptări. În ceea ce mă privește, când gândurile îmi stau în cumpănă, simt cum pisicuța din oglindă îmi vine în ajutor.

Cărți din biblioteca revistei Climare literare

Cogito

„Înțelepciunea înseamnă Har, căci cu ea te naști.
Vârsta doar o aprofundează”

Contact: Tel. 0722 702578 ; e-mail: ioniancuvale@yahoo.com ;
web site: <http://climate.literare.ro>